

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24: MJU7

Skogspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om hållbart brukande av skog, skogsbrukets roll i bioekonomin, åtgärder för skydd av skog, skogsbruksmetoder, avverkningsanmälan, artskydd och skogsskador.

I betänkandet finns 14 reservationer (S, SD, C, MP).

Behandlade förslag

80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	9
Hållbart skogsbruk och bioekonomi.....	9
Åtgärder för skydd av skog	15
Statliga marker och den enskilda äganderätten.....	19
Skogsbruksmetoder	21
Nyckelbiotoper	25
Avverkningsanmälan.....	28
Artskydd och skogsbruk	30
Skogsskador	36
Motioner som bereds förenklat.....	38
Reservationer	39
1. Hållbart brukande av skogen, punkt 1 (S)	39
2. Hållbart brukande av skogen, punkt 1 (SD)	40
3. Skogsbrukets roll i bioekonomin, punkt 2 (S)	40
4. Skogsbrukets roll i bioekonomin, punkt 2 (SD)	41
5. Skogsbrukets roll i bioekonomin, punkt 2 (C).....	42
6. Åtgärder för skydd av skog, punkt 3 (S).....	43
7. Åtgärder för skydd av skog, punkt 3 (C)	44
8. Statliga marker och den enskilda äganderätten, punkt 4 (C)	45
9. Skogsbruksmetoder, punkt 5 (SD).....	46
10. Skogsbruksmetoder, punkt 5 (MP)	47
11. Nyckelbiotoper, punkt 6 (SD)	48
12. Avverkningsanmälan, punkt 7 (C).....	49
13. Artskydd och skogsbruk, punkt 8 (C).....	49
14. Skogsskador, punkt 9 (S).....	50
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	52
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	52
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	60

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Hållbart brukande av skogen

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 5 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 20.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD)

2. Skogsbrukets roll i bioekonomin

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 11,

2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 102 och 103 samt

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 18.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

3. Åtgärder för skydd av skog

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 21.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (C)

4. Statliga marker och den enskilda äganderätten

Riksdagen avslår motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 14 och 15.

Reservation 8 (C)

5. Skogsbruksmetoder

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 och

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkandena 8 och 37.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (MP)

6. Nyckelbiotoper

Riksdagen avslår motion

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 38.

Reservation 11 (SD)

7. Avverkningsanmälan

Riksdagen avslår motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 16.

*Reservation 12 (C)***8. Artskydd och skogsbruk**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 17.

*Reservation 13 (C)***9. Skogsskador**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 22.

*Reservation 14 (S)***10. Motioner som bereds förenklad**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 8 februari 2024

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Sätherberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Stina Larsson (C), Beatrice Timgren (SD), Sofia Skönnbrink (S) och Louise Eklund (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om hållbart skogsbruk, åtgärder för skydd av skog, skogsbruksmetoder, nyckelbiotoper, artskydd och skogsskador. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Bakgrund

Svensk skogspolitik

I proposition 1992/93:226 om en ny skogspolitik fastställdes två jämställda mål för skogspolitiken i Sverige: ett produktionsmål och ett miljömål. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma där ska ges förutsättningar att fortleva i livskraftiga bestånd. Hotade arter och ekosystem ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas (prop. 1992/93:226 s. 27). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att de ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar (prop. 1992/93:226 s. 32).

År 1999 beslutade riksdagen att det skulle finnas 15 nationella miljö kvalitetsmål. Riksdagen beslutade 2005 om ett 16:e miljö kvalitetsmål. Det som särskilt berör skogsbruket är målet Levande skogar. Avsikten med Levande skogar är att förstärka miljöhänsynen inom svenskt skogsbruk. Definitionen av miljömålet är: ”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.” Varje miljö kvalitetsmål har preciseringsåtgärder som förtydligar målet och används i den löpande uppföljningen av målet.

I proposition 2007/08:108 En skogspolitik i takt med tiden tydliggjorde regeringen att de jämställda produktions- och miljömålen fortsättningsvis ska vara oförändrade. Regeringen framhöll skogens roll för klimatet, behovet av en ökad tillväxt i skogen, en förbättrad generell hänsyn och vikten av att behålla en stark skoglig myndighet. Regeringen föreslog vissa ändringar i

skogsvårdslagen (1979:429), och i lagens portalparagraf betonades att skogen är en förnybar resurs.

Den svenska skogspolitiken bygger till stor del på frihet under ansvar, med begränsade sanktionsmöjligheter. Exempelvis är skogsvårdslagen en s.k. minimilag. För att de skogspolitiska målen ska nås förväntas skogsägare göra insatser utöver vad lagen kräver. Detta är en del av skogsbrukets s.k. sektorsansvar, vilket innebär att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för myndigheterna och skogsbruket. Relationen mellan skogsvårdslagstiftningens miniminivå och sektorsansvaret förtydligas i propositionen En skogspolitik i takt med tiden (se prop. 2007/08:108 s. 15 och 46, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244).

I proposition 2021/22:58 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund, hädanefter kallad skogspropositionen, framhålls att Sverige ska ha en växande skogsnäring och ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd biomassa från den svenska skogen. I propositionen betonas att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Enligt regeringen bör frivilligt formellt skydd vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. I propositionen framhålls också behovet av regelförenklingar, ökad rådgivning och styrmedel och arbetsformer för ökat engagemang för naturvården. Regeringen föreslog även nya ersättningsmarker och ett nytt markförsäljningsprogram från Sveaskog AB för att värna möjligheten för skogsägare att fortsätta bedriva skogsbruk. Riksdagen ställde sig bakom propositionens förslag och bedömningar (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206–207).

Den 18 maj 2018 fattade regeringen beslut om Sveriges första nationella skogsprogram. Visionen för skogsprogrammet är: ”Skogen, det gröna guldvet, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi.” För att uppnå visionen som syftar till att ännu bättre ta vara på skogens möjligheter har regeringen, i bred dialog, arbetat fram en strategi för Sveriges nationella skogsprogram. Det finns även en tillhörande handlingsplan för det nationella skogsprogrammet.

Den svenska skogspolitiken påverkas av lagstiftningen om äganderätten. I Sverige är äganderätten grundlagsskyddad. Av 2 kap. 15 § regeringsformen (RF) framgår att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark utom när det krävs för att tillgodose allmänna angelägna intressen. Ersättning ska vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark.

Det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen föreskriver i artikel 1 att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom och att ingen får berövas sin egendom annat än i det allmänna intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkkrättens allmänna grundsatser. Dessa bestämmelser inskränker inte en stats rätt att genomföra sådan

lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten (se även bet. 2015/16:KU15).

EU och skogen

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt innehåller ingen specifik rättslig grund för en gemensam skogsbrukspolitik, utan dessa frågor tillhör den nationella beslutanderätten. Det finns dock lagstiftning och initiativ inom en rad olika politikområden som har en direkt eller indirekt påverkan på skog, skogsbruk och skogsnäring. Det handlar bl.a. om politik på klimat-, energi- och naturvårdsområdet. Exempel på lagstiftning som berör skogsbruket är rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/841 av den 30 maj 2018 om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk i ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar (taxonomiförordningen).

Kommissionen presenterade den 22 juni 2022 ett meddelande med förslag till ny förordning om restaurering av natur inom EU (COM(2022) 304). Även i detta dokument finns förslag som påverkar skogsbruket såsom att uppnå en ökande trend för en uppsättning indikatorer som är särskilt viktiga för den biologiska mångfalden i bl.a. skogsekosystem.

EU har sedan 1998 haft en icke-bindande skogsbruksstrategi (rådets resolution av den 15 december 1998 om en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen). Genom denna inrättades en ram för skogsrelaterade åtgärder till stöd för en hållbar skogsförvaltning.

I maj 2005 gav jordbruks- och fiskerådet kommissionen mandat att inom ramen för den icke-bindande skogsstrategin från 1998 utarbeta en EU-handlingsplan för skog. I juni 2006 presenterade kommissionen meddelandet Handlingsplan för skog (COM(2006) 302). Handlingsplanen löpte mellan 2007 och 2011 och inriktades på fyra mål, nämligen konkurrenskraft, miljö, livskvalitet samt samordning och kommunikation. I september 2013 presenterade kommissionen en ny strategi för unionen, En ny EU-skogsstrategi – för skogarna och den skogsbaserade sektorn (COM(2013) 659), som löpte t.o.m. 2020. Den 16 juli 2021 antog kommissionen en ny EU-skogsstrategi för 2030. Strategin syftar till att komma till rätta med utmaningar såsom klimatförändringar och frigöra skogens potential för framtiden samt innehåller en plan för 2030 som kombinerar lagstiftningsåtgärder, finansiella åtgärder och frivilliga åtgärder.

Internationella åtaganden

Internationella åtaganden som påverkar skogspolitiken utgörs bl.a. av FN:s konvention om biologisk mångfald och Agenda 2030 för hållbar utveckling, särskilt hållbarhetsmål 15. De mål i FN:s konvention om biologisk mångfald som direkt berör skogen är följande:

- Mål 5: Till 2020 ska förlusttakten för alla naturliga livsmiljöer, inklusive skogar, minst ha halverats och där så är möjligt ha sänkts till nära noll, och förstörelsen och fragmenteringen ska ha minskat avsevärt.
- Mål 7: Senast 2020 ska områden som används för jordbruk, vattenbruk och skogsbruk förvaltas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald bevaras.

Hållbarhetsmål 15 i Agenda 2030 handlar om ekosystemen och biologisk mångfald. Delmål 15.2 handlar om att främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställa utarmade skogar. Till 2020 ska genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar främjas, avskogningen stoppas, utarmade skogar återställas och nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen kraftigt öka.

Den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Service, IPBES) tar fram kunskapsrapporter och relevanta verktyg och metoder för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. IPBES huvuduppgift är att göra helhetsbedömningar av tillståndet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Den 6 maj 2019 presenterade IPBES den första övergripande rapporten om tillståndet för världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster: The Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services. Rapporten beskriver situationen som allvarlig eftersom fler arter än någonsin i mänsklighetens historia hotas av utrotning och många ekosystem förändras i snabb takt. I rapporten framhålls att det behövs grundläggande förändringar i samhället för att vända den negativa trenden med ökad förlust av biologisk mångfald.

Även FN:s ramkonvention om klimatförändringar (Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) berör skogsområdet. Klimatkonventionen är ett globalt ramverk för att begränsa klimatförändringarna. Skogen är en viktig del av de frågor som klimatkonventionen behandlar, t.ex. beräkningar av upptag och utsläpp av växthusgaser kopplade till skogsbruk.

I Europa är ministerkonferensen om skydd av skogarna i Europa (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe), även känd som Forest Europe, ett samarbete mellan europeiska länder i syfte att diskutera gemensamma problem och möjligheter relaterade till skog och skogsbruk. Den tar fram gemensamma strategier för sina 47 signatärer (46 länder och EU) så att de kan skydda sina skogar och bruka dem på ett hållbart sätt. Ett exempel är den gemensamma definitionen av hållbart skogsbruk under europeiska förhållanden.

Utskottets överväganden

Hållbart skogsbruk och bioekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hållbart brukande av skogen och skogsbrukets roll i bioekonomin.

Jämför reservation 1 (S), 2 (SD), 3 (S), 4 (SD) och 5 (C).

Motionerna

Hållbart brukande av skogen

Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2023/24:2068 yrkande 5 att hänsyn måste tas till att Sverige har en hög andel privatägd skog. Detta innebär att statens inflytande bör skötas på ett mindre detaljstyrande sätt än i länder som har övervägande offentligägda skogar.

Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) framhåller i kommittémotion 2023/24:2628 yrkande 20 vikten av att värna målen om ett hållbart brukande och ökad tillväxt i skogen. Skogspolitiken måste skydda och bevara den rika flora och fauna som gör den svenska skogen unik, samtidigt som produktiviteten i skogsnäringen ökar. Därför bygger också skogspolitiken på två jämställda mål: miljömålet och produktionsmålet. Liksom skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktigt i omställningen till ett biobaserat samhälle.

Skogsbrukets roll i bioekonomin

Enligt kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 18 bör skogens bidrag till en växande bioekonomi värnas och stärkas. Enligt motionärerna skapar ett hållbart skogsbruk arbetstillfällen, främjar regional utveckling och är en drivkraft bakom vår expanderande bioekonomi. Genom att främja ett klimatsmart och miljömässigt hållbart skogsbruk säkerställs en stabil grund för nationens ekonomiska växtkraft.

Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2023/24:2068 yrkande 11 att den svenska bioekonomin bör utvecklas som ett sätt att tillvarata resurser och minska Sveriges nettoutsläpp av koldioxid. Det finns enligt motionärerna en stor potential för ökat utnyttjande av skogens möjligheter, vilket kan generera jobb, exportintäkter och förnybar energi. Staten måste bidra till att upprätthålla och vidareutveckla den svenska kunskapen och erfarenheten inom skogsbruk och vidareförädling av skogsprodukter.

Enligt kommittémotion 2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 102 bör möjligheten att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen

utredas samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå klimatmålen. Skogen och bioekonomin, dvs. den cirkulära ekonomin som baseras på förnybara råvaror, spelar enligt motionärerna en viktig roll för att vi ska nå våra klimatmål. Utan en aktivt brukad skog kan vi inte ersätta produkter av fossila råvaror med produkter från förnybara källor. Dessutom kommer ett fortsatt långsiktigt upptag av koldioxid i brukad skog och mark att vara ett viktigt komplement för att nå målen om klimatneutralitet.

Enligt yrkande 103 är det viktigt att den kommande nationella bioekonomi-strategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål.

Kompletterande information

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) bedömde regeringen att en ökad hållbar tillväxt i skogen är viktig för den svenska skogsnäringens framtida konkurrenskraft, för en växande, resurseffektiv och cirkulär bioekonomi samt för klimatpolitiken både genom att den växande skogen utgör en kolsänka och genom att skogsråvaran möjliggör substitution av fossila material. Ökad hållbar tillväxt bidrar därutöver till sysselsättning och tillväxt i hela landet. Vidare bedömde regeringen att klimatanpassning och stärkt biologisk mångfald i skogen bör vara en integrerad del av ökad hållbar tillväxt. Mot bakgrund av detta ansåg regeringen att ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt skulle tas fram. Riksdagen delade regeringens bedömning i denna del (prop. 2021/22:58, bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206).

Den 2 juni 2022 fick Skogsstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag till nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen. Enligt uppdraget bör målets fokus ligga på ökad tillväxt i biomassa genom förbättrad skogsskötsel samtidigt som klimatanpassning och den biologiska mångfalden ökar i produktionsskogen. Vidare bör målet utformas så att incitamenten och motivationen för en förbättrad skogsskötsel och ökad hållbar tillväxt i skogen ökar. Uppdraget ska genomföras efter dialog med bl.a. skogsprogrammets programråd, skogsnäringen, forskningen, miljöorganisationer och Naturvårdsverket.

I december 2023 redovisade Skogsstyrelsen uppdraget i rapporten Förslag till ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen (rapport 2023/21). Förslaget som presenteras består av ett nationellt mål men också av sifferstatta förslag på hur mycket den årliga skogliga tillväxten bör öka med i kubikmeter fram till 2050 men även till 2100. Skogsstyrelsen pekar i rapporten på åtgärder och politiska beslut som måste komma på plats för att målet ska nås. Skogsstyrelsen har tagit sikte på FN:s globala mål och delmål för en hållbar samhällsutveckling och preciserat att tillväxtens hållbarhet ges inom ramen för en hållbar utveckling i skogen – detta då ett mål för ökad hållbar tillväxt enligt Skogsstyrelsen inte bara handlar om skoglig tillväxt utan också om tillväxtens hållbarhet. Rapporten är nu under beredning inom Regeringskansliet.

Den 17 juni 2022 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare som ska ta fram förslag till en strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande svensk bioekonomi samt, vid behov, lämna förslag på åtgärder för att främja bioekonomins utveckling (dir. 2022:77). Syftet är att främja hållbar tillväxt, förnyelse och sysselsättning i hela landet, bidra till miljö- och klimatnytta samt skapa en förstärkt försörjningsförmåga och minskad sårbarhet i samhället, baserat på biomassa från skogsbruks-, jordbruks- och fiskerinäringarna samt restråvaror i livsmedelsförädlingen. Utredningen antog namnet Bioekonomiutredningen.

Den 29 mars 2023 överlämnade Bioekonomiutredningen delbetänkandet Förnybart i tanken – Ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi (SOU 2023:15). I betänkandet redovisas bl.a. förslag till en vision och mål samt förslag till nytt styrmedel. Beredning av betänkandet pågår inom Regeringskansliet.

Uppdraget i övrigt redovisades den 1 december 2023 i betänkandet En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle (SOU 2023:84). Bioekonomiutredningen föreslår bl.a. att regeringen lägger fram ett förslag till riksdagen om en nationell strategi för bioekonomi, där riksdagen föreslås besluta om strategins övergripande mål, fokusområden, och en plan för uppföljning och utvärdering. Vidare föreslår utredningen att regeringen vart fjärde år ska besluta om handlingsplaner som innehåller konkreta åtgärder för att nå det övergripande målet. Beredning av betänkandet pågår inom Regeringskansliet.

Vid regeringsförklaringen den 12 september 2023 anförde regeringen följande om skogen i Sverige:

Skogen är en strategisk resurs för både klimatet och svensk konkurrenskraft. Skogen är också en källa till nationell stolthet och en bärande del av vårt svenska kulturarv. En hållbar skogspolitik måste kunna förena miljöhänsyn med skogsbrukets ekonomiska villkor. En skogsutredning ska tillsättas.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) bedömer regeringen att det genom förbättrad skogsskötsel finns en potential att öka den hållbara tillväxten för att möta den ökade efterfrågan. Det finns utrymme att samtidigt förbättra både produktion och miljö i skogen, men det finns flera målkonflikter som kräver prioritering och medvetna beslut.

Vidare anför regeringen att det finns behov av fortsatt förbättrad hänsyn till naturvärden och kulturmiljövärden vid skötsel och brukande av skog. Det totala resursutnyttjandet av den svenska skogen är fortsatt högt och arealer som avverkas och som avsätts för naturvård har fortsatt att öka. Marginalen för att kunna göra ytterligare naturvårdsavsättningar, hantera effekter av större skogsskador och samtidigt bibehålla eller öka nivån i avverkningsminskat betydligt enligt regeringen. Ytterligare avsättningar för naturvårdsändamål får därmed en direkt påverkan på framtida avverkningsmöjligheter.

Regeringen bedömer att ett aktivt skogsbruk med hög tillväxt och användning av produkter från förnybar råvara ger högsta långsiktiga klimatnytta. Aktivt skogsbruk möjliggör även ett högt nettoupptag i ett förändrat klimat. Förnybar råvara behövs för att ersätta fossilintensiva resurser såväl i Sverige som i andra länder via export. I klimatarbetet bedöms det vara viktigt med hög tillväxt, god skogshälsa och en växande cirkulär bioekonomi.

Enligt regeringen bidrar det svenska skogsbruket till betydande klimatnytta, dels genom att skogsprodukter, restprodukter och avfall från skogsbruk och skogsindustri används som förnybara material och bioenergi och ersätter fossila alternativ, dels genom nettoupptag av koldioxid i skog, mark och träprodukter. Klimatvinster från skogsprodukter uppstår även vid en cirkulär hantering av dessa när de kan återvinnas.

I budgetpropositionen anför regeringen följande när det gäller den politiska inriktningen för skogen:

Sveriges landyta består till 68 procent av skogsmark. Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. Avvägningen mellan produktion och naturvård, som kommer till uttryck i skogsvårdslagen (1979:429), skapar en grund för det fortsatta genomförandet av skogspolitiken. Den ger även förutsättningar för skogsägarens fortsatta enskilda ägande och brukande av skogen och regeringen anser att principen om frihet under ansvar fungerar väl och är viktig att värna.

Skogen är en strategisk resurs för ett robust Sverige samt för jobb och tillväxt. Den svenska skogen och skogsnäringsen spelar en stor roll för svensk välfärd. Skogsnäringsen står för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport och skapar jobb och tillväxt. Samtidigt som skogen brukas har mängden trä i skogarna fördubblats de senaste 100 åren – och andelen skyddad skog ökat. Det svenska skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete och tillgång till biomassa är därför av stor vikt för att kunna förverkliga ett skifte bort från fossila material och bränslen. Den växande skogen är också avgörande för den biologiska mångfalden. Regeringen prioriterar att det svenska skogsbruket inte begränsas utan fullt ut kan bidra till att uppnå klimatmålen, samt till jobb och tillväxt i hela landet. Samtidigt är ett flertal nya EU-rättsakter aktuella som kan påverka det svenska skogsbruket och den nationella skogspolitiken. Regeringen anser därför att det behövs en översyn av den nationella skogspolitiken för att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart svenskt skogsbruk och en växande bioekonomi.

Regeringen anser att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta tillvara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. En mångfald av brukande av skogen är viktig där en stark äganderätt och skogsägarnas egna drivkrafter är avgörande för att uppnå de jämställda målen i skogspolitiken.

De stora skillnaderna mellan skog i olika EU-länder gör att beslut bör fattas på en nivå där det går att ta hänsyn till nationella förutsättningar. Regeringen kommer även här att värna och verka för hållbart svenskt skogsbruk. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas och detaljregleringar av skogsbruket undvikas. Regeringen avser även att bevaka EU-fördragets viktiga principer om subsidiaritet och proportionalitet. Regeringen kommer i alla avseenden och sammanhang att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk, med omsorg för kommande generationer.

Den 21 december 2023 presenterade regeringen skrivelsen Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59). Den beskriver hur det klimatpolitiska arbetet bör bedrivas under mandatperioden inklusive de beslutade och planerade åtgärder som regeringen avser att vidta för att förbättra förutsättningarna för hushåll och företag att fatta de beslut som krävs för att de nationella och globala klimatmålen samt Sveriges klimatåtaganden gentemot EU ska nås. I handlingsplanen anför regeringen bl.a. att en växande cirkulär bioekonomi har en viktig roll i klimatomställningen, har positiv betydelse för en hållbar regional utveckling och landsbygdsutveckling samt är ett viktigt element i arbetet med att förstärka den nationella försörjningsförmågan. Regeringen hänvisar till Bioekonomiutredningens förslag till strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande svensk bioekonomi och att den nu bereds inom Regeringskansliet. Vidare anser regeringen att det är viktigt att EU:s politik bortom 2030 utformas för att skapa incitament till en hållbar och växande bioekonomi.

Den 7 februari 2024 beslutade regeringen att tillsätta en utredning som ska genomföra en översyn av den nationella skogspolitiken (dir. 2024:16). Uppdraget ska slutredovisas den 31 augusti 2025.

Riksdagens tillkännagivanden

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att en nationell bioekonomistrategi bör inrättas för att tillsammans med de gröna näringarna skapa större miljö- och klimatnytta (bet. 2018/19:MJU8, rskr. 2018/19:147). I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 redovisas att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att den bör se över skogspolitiken i förhållande till hur bioekonomins roll i klimatomställningen kan stärkas (bet. 2021/22:MJU18 punkt 38, rskr. 2021/22:207). I skrivelse 2022/23:75 redovisas att regeringen i juni 2022 gav Skogsstyrelsen i uppdrag att bl.a. ta fram förslag till nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen, göra en översyn av reglerna för skogsbruk i granskog på f.d. åkermark och se över regelförändringar för att minska skadenivåerna på skog från klövvilt. Regeringen gav i juli 2022 också Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag att genomföra en förstudie om miljöanpassad skogsgödsling för ökad skoglig tillväxt. Dessutom beslutade regeringen den 17 juni 2022 om kommittédirektiven En nationell bioekonomistrategi – ett verktyg för den gröna industriella omställningen (dir. 2022:77). Dessutom redovisas att regeringen har bedrivit påverkansarbete inom EU för att värna det nationella självbestämmandet över skogspolitiken, inklusive frågan om skogsproduktionens roll i klimatomställningen. Beredningen av tillkännagivandet fortsätter inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Hållbart brukande av skogen

Utskottet noterar Skogsstyrelsens rapport med ett förslag till nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen. Enligt utskottet är en hållbar tillväxt i skogen viktigt för skogsnäringens konkurrenskraft, den cirkulära ekonomin, biologisk mångfald och klimatpolitiken. Utskottet delar regeringens syn att det finns en potential för ökad hållbar tillväxt genom förbättrad skogsskötsel och att det finns utrymme att förbättra både produktion och miljö i skogen.

Utskottet välkomnar att avvägningen mellan produktion och naturvård även i fortsättningen ska utgöra en grund för genomförandet av skogspolitiken. I likhet med regeringen anser utskottet att principen om frihet under ansvar är viktig att värna och att en stark ägande- och brukanderätt är avgörande för att kunna uppnå målen i skogspolitiken.

Slutligen välkomnar utskottet att regeringen har tillsatt en utredning som ska se över den nationella skogspolitiken. Det är viktigt med en hållbar skogspolitik som kan förena miljöhänsyn med skogsbrukets ekonomiska villkor.

Mot bakgrund av det anförda och i avvaktan på utfallet av det fortsatta arbetet lämnar utskottet motionerna 2023/24:2068 (SD) yrkande 5 och 2023/24:2628 (S) yrkande 20 utan åtgärd.

Skogsbrukets roll i bioekonomin

Inledningsvis vill utskottet framhålla de tillkännagivanden som riksdagen riktat till regeringen om en nationell bioekonomistrategi och en översyn av skogspolitiken i relation till bioekonomins roll i klimatomställningen. Övergången till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi kommer att kraftigt öka efterfrågan på svensk biomassa, och det behövs bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för branschen. Utskottet välkomnar därför översynen av skogspolitiken för att bl.a. främja en växande bioekonomi.

Utskottet konstaterar att Bioekonomiutredningen har presenterat förslag till ett nytt styrmedel för en stärkt bioekonomi och en nationell bioekonomistrategi. Utskottet ser fram emot det fortsatta arbetet med utredningens olika förslag för en hållbar och växande bioekonomi.

I likhet med regeringen anser utskottet att hög tillväxt, god skogshälsa och en växande cirkulär ekonomi är viktiga komponenter i klimatarbetet. En växande cirkulär bioekonomi bidrar även positivt till en hållbar regional utveckling och landsbygdsutveckling samt är viktigt för den nationella försörjningsförmågan.

I avvaktan på utfallet av pågående arbete anser utskottet att motionerna 2023/24:2068 (SD) yrkande 11, 2023/24:2453 (C) yrkandena 102 och 103 och 2023/24:2628 (S) yrkande 18 kan lämnas utan åtgärd.

Åtgärder för skydd av skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika åtgärder för skydd av skog och om äganderätten.

Jämför reservation 6 (S) och 7 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 21 betonas vikten av åtgärder för skydd av värdefull skog. Motionärerna anför att de alltid har betonat vikten av att stödja privata skogsägare som frivilligt tar initiativ till att skydda och bevara värdefulla skogsområden. Samtidigt måste samhället garantera rättvisa ersättningar till de skogsägare som aktivt bidrar till skogens hållbara förvaltning. Motionärerna anser att det bör finnas en budget för att kompensera skogsägare som önskar bevara skyddsvärd skog.

Enligt kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12 bör skogsbudgeten ses över i syfte att värna äganderätten. Motionärerna anför att det är olyckligt att regeringen inte har möjlighet att prioritera frivilligt formellt skydd på markägarens initiativ på det sätt som var avsikten med den senaste skogspropositionen eller att markägare nekas åtgärder med hänvisning till miljöbalken och artskyddsförordningen och därmed går miste om ersättning på grund av budgetbrist. Det går enligt motionärerna inte ihop med en regering som säger sig värna en stark äganderätt.

Kompletterande information

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) bedömde regeringen att äganderätten borde stärkas vid formellt skydd av skog genom att frivilligt formellt skydd bör vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. Regeringen ansåg att markägare enklare bör kunna ta initiativ till formellt skydd. När det ska fattas beslut om att inrätta formellt skydd av skog borde det enligt regeringen vara mer restriktivt än i dag med avsteg från frivillighet, när så är befogat, exempelvis om det specifika området bör bevaras till följd av internationella åtaganden eller för andra särskilt angelägna allmänna intressen. För att uppnå detta ansåg regeringen att det borde bli enklare för markägare att ta initiativ till formellt skydd genom att arbetssätten vid formellt skydd utvecklas med frivillighet som grund. Regeringen bedömde att arbetsformer där markägarna i första hand föreslår områden för formellt skydd (naturresevat, biotopskyddsområde eller naturvårdsavtal) bör utvecklas och att myndigheterna ska sträva efter att vara lyhörda gentemot markägaren om vilken skyddsform som ska väljas. Det borde också bli enklare för markägare att välja mellan olika skyddsformer, vilket förutsätter ett tätt

samarbete mellan myndigheterna och en hög grad av transparens gentemot markägare. Myndigheterna borde därför kunna föreslå olika typer av områdesskydd för skogsägare och i dialog med skogsägaren komma fram till vilken typ av områdesskydd som är lämpligt. Egna initiativ till formellt skydd borde enklare kunna tas av markägare och när så är möjligt prioriteras av myndigheterna såvida marken håller de naturvärden som efterfrågas. Riksdagen delade regeringens bedömningar i dessa delar (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206).

I enlighet med vad som aviserades i skogspropositionen gav regeringen den 9 juni 2022 Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att se över den nationella strategin för formellt skydd av skog. I uppdraget betonar regeringen att frivilligt formellt skydd bör vara en grundläggande utgångspunkt och ett grundläggande arbetssätt för myndigheterna. En tydlig ambition är att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller genom frivilliga avsättningar. I uppdraget ingår även att inkludera de fjällnära skogarna. Översynen kommer att resultera i att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen beslutar om en reviderad strategi. Det ingår också i uppdraget att utvärdera det utvecklade arbetssättet för formellt skydd av skog. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska senast den 31 mars 2025 lämna en utvärdering av det nya arbetssättet till Regeringskansliet för att visa i vilken utsträckning det bidragit till att nå de skogs- och miljöpolitiska målen samt till en stärkt äganderätt.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen beslutade den 2 februari 2023 om riktlinjer i väntan på den reviderade nationella strategin för formellt skydd av skog. Syftet är främst att ge vägledning i hur skogspropositionens inriktning om frivillighet som grund för formellt skydd av skog bör tillämpas i nya och pågående ärenden, detta eftersom det är angeläget att arbetet med områdesskydd bedrivs så likartat som möjligt, även innan den reviderade strategin är på plats.

Arbetet med att ta fram ett utvecklat arbetssätt för frivilligt formellt skydd genomfördes under 2023 i dialog med markägarorganisationer, ideell naturvård, stora skogsbolag och myndigheter på regional och nationell nivå. Parallellt med dialoggruppens arbete för Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen dialog med berörda myndigheter om ett utvecklat arbetssätt för frivilligt formellt skydd och andra delar av strategin. Ambitionen är att senast under 2024 ha utvecklat arbetssättet för formellt skydd av skog.

Regeringen gav även den 2 juni 2022 i enlighet med skogspropositionen Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att utreda och lämna förslag på ändringar av den formella skyddsformen biotopskyddsområde. I uppdraget ingick även att utreda mer flexibla skydds- och ersättningsformer särskilt anpassade för det fjällnära området som kan vara attraktiva för markägare, exempelvis större biotopskyddsområden eller avtal för anpassat brukande.

I juni 2023 redovisade myndigheterna uppdraget i rapporten Förslag på mer flexibla biotopskydd samt anpassade skydds- och ersättningsformer för det

fjällnära området (rapport 2023/09). Myndigheterna har tagit fram nio åtgärdsförslag som syftar till att göra skyddsformerna biotopskydd och naturvårdsavtal mer flexibla, ändamålsenliga och attraktiva. Förslag som nämns är bl.a. att

- biotopskyddsområden även får omfatta funktionella skyddszoner, utvecklingsmark och arronderingsmark om det är lämpligt
- det bör övervägas att införa ett artskyddsavtal, en särskild variant av naturvårdsavtal, för att specifikt hantera artskyddet i ordinära livsmiljöer
- en variant av naturvårdsavtal införs ovan gränsen för fjällnära skog med möjlighet till anpassat nyttjande.

Beredning av rapporten pågår nu inom Regeringskansliet.

Den 3 maj 2023 anförde miljö- och klimatminister Romina Pourmokhtari följande som svar på skriftlig fråga 2022/23:583 Ersättning vid skydd av värdefull natur:

Regeringen anser att en stark äganderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta tillvara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Det är därför en utgångspunkt för regeringens politik att äganderätten ska stärkas. En bärande del i frågan om stärkt äganderätt är att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i äganderätten i den utsträckning som de har rätt till. Regeringen kommer i alla avseenden och sammanhang att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk, med omsorg för kommande generationer.

Det är också viktigt att vårda det vi redan har skyddat för att förbättra statusen för naturtyper och arter och för friluftslivet. Regeringen avser att aktivt motverka artutrotningen både globalt och i Sverige genom bevarande av särskilt känsliga arter och naturmiljöer, genom att främja ett hållbart jordbruk och en hållbar fiske- och skogsnäring som fortsatt skapar miljö- och klimatnytta. Regeringen satsar fortsatt på skydd av värdefull natur och beslutade om totalt över 1,17 miljarder kronor för detta i 2023 års budgetproposition. Regeringen har därutöver föreslagit en förstärkning till Naturvårdsverket på ytterligare 40 miljoner kronor för skydd av värdefull natur i vårändringsbudgeten, för att skogsägare som frivilligt valt att skydda sin skog snabbare ska få ersättning för detta. Det är en substantiell summa, särskilt i ljuset av den ekonomiska verklighet som regeringen har att hantera med hög inflation och en pågående lågkonjunktur. Naturvårdsverket och länsstyrelserna prioriterar vad som ska skyddas med tillgängliga medel.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har ett antal pågående regeringsuppdrag utifrån den inriktning om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund som finns beskriven i proposition 2012/22:58. I många fall kan det vara effektivare både för staten och markägaren att med frivillighet som grund vidta förebyggande åtgärder för att bevara värdefulla fjällnära skogar än att reaktivt ersätta intrång i pågående markanvändning vid nekat tillstånd till avverkning. Frivilligt formellt skydd bör vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetsätt för myndigheterna. När det ska fattas beslut om att inrätta formellt skydd av skog bör avsteg från frivillighet vara mer restriktivt än tidigare när så är befogat.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen att skogsägarna har visat ett stort intresse för frivilligt formellt skydd sedan arbetsmetoden infördes, som innebär att skogsägaren enklare kan ta initiativ till formellt skydd. Naturvårdsverket träffade under 2022 överenskommelser om ekonomisk ersättning i form av intrångsersättning eller köp av fastigheter med skogsägare som har värdefulla skogar som motsvarar knappt 20 000 hektar (ha) produktiv skogsmark.

Regeringen anför att en viktig del i frågan om stärkt äganderätt är att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till. Skyddet för äganderätten ska vara vägledande i fråga om ersättning vid inskränkning i pågående markanvändning vid artskyddsärenden.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att ca 1,67 miljarder kronor anvisas för 2024 till anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur. Riksdagen har ställt sig bakom regeringen förslag (bet. 2023/24:MJU1, rskr. 2023/24:104).

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om äganderätten i beslut och ställningstaganden samt om utbetalning av ersättning vid formellt skydd (bet. 2021/22:MJU29 punkt 5, rskr. 2021/22:389). Av tillkännagivandet följer att myndigheterna behöver ta tydligare hänsyn till äganderätten i beslut och ställningstaganden, vilket i sin tur kommer att skapa större uppslutning och engagemang för naturvårdsarbetet i skogen och för olika skyddsformer. När markägaren har kommit överens med staten om formellt skydd bör huvudregeln vara att ersättning ska betalas ut i anslutning till skyddsbeslutet. Enligt utskottet behöver samtliga nu beskrivna aspekter hanteras såväl inom ramen för den kommande parlamentariska kommitténs uppdrag (jfr riksdagens tillkännagivande, bet. 2018/19:KU27, rskr. 2018/19:281) som i den löpande myndighetsutövningen i skogliga frågor (bet. 2021/22:MJU29 s. 33).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen följande:

Regeringen gav den 9 juni 2022 Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att – i enlighet med den inriktning som finns beskriven i propositionen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund – se över den nationella strategin för formellt skydd av skog och särskilt beakta hur äganderättsperspektivet ska stärkas, nya skyddsformer användas och hur frivillighet som grund ska tillämpas samtidigt som skogar med höga naturvärden skyddas. I uppdraget anmodar regeringen myndigheterna att bedriva arbetet på sätt som överensstämmer med tillkännagivandet (M2022/01241). Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Regeringen har vidare beslutat om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som bl.a. ska bedöma vilka generella förutsättningar som bör gälla för att en inskränkning i näringsfriheten och egendoms-skyddet ska vara godtagbar (dir. 2023:83). Regeringen anser mot denna bakgrund att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Miljö- och jordbruksutskottet har anfört att de inte delar regeringens bedömning att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat (bet. 2023/24:MJU1 s. 23). Utskottet förutsätter att regeringen återkommer i sin skrivelse om behandlingen av riksdagens skrivelser (skrivelse 75) med en redogörelse för de ytterligare åtgärder som vidtagits.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet understryka vikten av frivillighet vid arbetet med formellt skydd. Ägande- och brukanderätten bör respekteras i så stor utsträckning som är möjligt. Utskottet noterar riktlinjerna som beslutats av Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i avvaktan på den reviderade nationella strategin för formellt skydd av skog. Utskottet ser fram emot när strategin har uppdaterats och när frivilligt formellt skydd blivit en grundläggande utgångspunkt och ett grundläggande arbetssätt för myndigheterna.

Utskottet noterar att skogsägarna har visat ett stort intresse för frivilligt formellt skydd. Ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten är en viktig del i frågan om stärkt äganderätt. Utskottet välkomnar därför att regeringen har tillfört medel för skydd av värdefull natur både under 2023 och för 2024.

Mot denna bakgrund lämnar utskottet motionerna 2023/24:2479 (C) yrkande 12 och 2023/24:2628 (S) yrkande 21 utan åtgärd.

Statliga marker och den enskilda äganderätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statliga marker och köp av enskilt ägd mark.

Jämför reservation 8 (C).

Motionen

Daniel Bäckström m.fl. (C) framhåller i kommittémotion 2023/24:2479 yrkande 14 att regeringen bör utreda vilka statliga marker som kan avyttras i mindre poster för att stärka det enskilda ägandet. I de fall det inte finns något tydligt allmänintresse av att staten äger skog anser motionärerna att staten bör avyttra sin mark i mindre poster i syfte att stärka det enskilda ägandet.

Motionärerna anser att direktiven till denna utredning även behöver omfatta en översyn av Sveaskogs och skogsbolagens möjligheter att köpa enskilt ägd mark när reservat bildas på skogsbolagens mark, så att bolagen inte utökar sin andel av den brukningsbara skogen och det successivt leder till att enskilda får en svagare ställning på virkesmarknaden (yrkande 15).

Kompletterande information

Sveaskog AB är Sveriges största skogsägare och förvaltar totalt 4 miljoner ha mark. Bolagets skogsinnehav är spritt över hela Sverige men har sin tyngdpunkt i norra Sverige. Sveaskog ska vara en oberoende aktör på virkesmarknaden med kärnverksamhet inom skogsbruk, och verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund. Sveaskog förvaltar ca 3 miljoner ha produktiv skogsmark, vilket utgör 14 procent av Sveriges skogsmark (skr. 2022/23:140 2023 års redogörelse för företag med statligt ägande).

Regeringen beslutade i februari 2020 om en reviderad ägarpolicy för bolagen med statligt ägande. I statens ägarpolicy redogörs för regeringens uppdrag och mål, vilka ramverk som är tillämpliga och viktiga principfrågor om bolagsstyrning. Förändringar avsåg bl.a. ökade krav inom området hållbart företagande. Av den reviderade ägarpolicyn framgår att utgångspunkten för hållbart företagande är att bolag ska driva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling, dvs. en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Det ska uppnås genom att balansera och förena en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Vidare framgår det att det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för bl.a. en miljömässigt hållbar utveckling med minskad klimat- och miljöpåverkan. Bolagen ska inom sin bransch vara föredömen på miljö- och klimatområdet och arbeta för att de nationella miljö- och klimatmål som riksdagen beslutat om samt det s.k. Parisavtalet ska uppnås.

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) framhålls att Sverige ska ha en växande skogsnäring och ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd biomassa från den svenska skogen. I propositionen betonas att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Regeringen föreslog även nya ersättningsmarker och ett nytt markförsäljningsprogram från Sveaskog AB för att värna möjligheten för skogsägare att fortsätta bedriva skogsbruk. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag och bedömningar (bet. 2021/22: MJU18, rskr. 2021/22:206–207).

I skogspropositionen anfördes att för att värna skogsägares möjlighet att fortsätta bedriva skogsbruk och genom snabbt skydd kunna erbjuda mindre skogsägare alternativ när värdefull skog skyddas, bör ett ersättningsmarksprogram tas fram och genomföras för att möta efterfrågan hos de enskilda markägare som inte längre tillåts bruka sin skog. I enlighet med detta gav den dåvarande regeringen den 7 juli 2022 Naturvårdsverket i uppdrag att skapa förutsättningar för att skydda mer värdefull skog genom att använda s.k. ersättningsmarker från Sveaskog. Ersättningsmark ska kunna erbjudas till enskilda markägare, allmänningsskogar och häradsallmänningar när värdefull skog skyddas och inte längre kan brukas av ägaren. Regeringen bedömde att ett program med ersättningsmark kan bidra positivt till det strategiska arbetet med skydd av värdefull natur. Ersättningsmark kan vara ett attraktivt alternativ för enskilda markägare och allmänningsskogar som vill fortsätta att bedriva

aktivt skogsbruk men som inte ser möjligheten att köpa mark på den öppna marknaden i samband med bildande av formellt skydd. Uppdraget ska redovisas i samband med den årliga redovisningen av arbetet med naturvård och biologisk mångfald enligt förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att de största skogsägande myndigheterna och Sveaskog AB har fått i uppdrag att verka som föregångare i hållbart skogsbruk i enlighet med skogspropositionen. Utskottet understryker vikten av att staten, via sitt skogsägande, fullgör sina åtaganden så att hållbart nyttjande av skogen och bevarandet av biologisk mångfald och andra värdefulla ekosystemtjänster säkerställs.

Vidare konstaterar utskottet att enskilda markägare kan erbjudas ersättningsmarker från Sveaskog när värdefull skog skyddas. Enligt utskottet är detta en åtgärd som stärker enskilda markägares ägande- och brukanderätt när man vill fortsätta att bedriva ett aktivt skogsbruk samtidigt som andra arealer mark kan skyddas formellt.

Utskottet konstaterar även att Sveaskogs uppdrag innebär att bolaget ska bedriva sin verksamhet på affärsmässig grund och generera marknadsmässig avkastning. Bolaget ska enligt uppdraget vara en oberoende aktör med kärnverksamhet inom skogsbruk utan egna stora intressen som slutanvändare av skogsråvara.

Mot denna bakgrund ser utskottet ingen anledning att tillsätta en utredning om ägande och försäljning av statliga skogsmarker. Därmed avstyrker utskottet motion 2023/24:2479 (C) yrkandena 14 och 15.

Skogsbruksmetoder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hyggesfria skogsbruksmetoder, om kontinuitetsskogsbruk och om vardagshänsyn och naturvårdande skötsel.

Jämför reservation 9 (SD) och 10 (MP).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 bör hyggesfria skogsbruksmetoder främjas och gödsling av skogsmarker minimeras för att minska utlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödningen. Motionärerna anför att flera av de åtgärder vi vidtar i skogen riskerar att påtagligt öka bruttobelastningen av kväve. Två åtgärder som ger

effekt för att minska kväveutlakningen är enligt motionärerna att undvika gödsling av skog och att upphöra med kalhyggesbruk.

Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:2068 yrkande 8 att det inte stämmer att kontinuitetsskogsbruk över hela Sveriges skogsareal skulle kunna ersätta trakthyggesbruk med bibehållen avverkning, tillväxt och lönsamhet. Motionärerna anför att vid slutavverkning i dag lämnas enstaka och grupper av träd från den skog som avverkas, vilket över tid kommer att öka andelen träd av olika åldrar i de enskilda skogsbestånden. På detta sätt blir det ökad variation och biodiversitet på ett betydligt mer kostnadseffektivt sätt än med en storskalig övergång till kontinuitetsskogsbruk.

I yrkande 37 framhålls vardagshänsyn och naturvårdande skötsel. Motionärerna anför att naturreservat och andra skyddade områden bidrar till artrikedomen, men även vardagshänsyn i skogsbruket. Kvarlämnade småbiotoper, inte minst runt verkligt hotade arter, sparade döda eller ensamma träd vid föryngring, bevarade kantzoner och skogsklädda myrar är alla viktiga element för artrikedomen.

Kompletterande information

Inför 2020 stärkte Miljömålsrådet samarbetet inom sju strategiska områden för att öka takten i miljöarbetet. Våren 2020 startade projektet Ett mer variationsrikt skogsbruk som Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna, skogsbruket och ideella organisationer deltog i. Projektet syftade till att öka intresset för, kunskapen om och engagemanget för ett mer variationsrikt skogsbruk. Det handlade om ökade inslag av lövträd och lövskogar, mer hyggesfria metoder och skapandet av mer natur- och kulturvärden i brukad skog. Projektet avslutades i december 2022 och har bl.a. producerat kunskapsammansättningar som beskriver hur satsningar på mer lövskogar och lövträd, mer hyggesfritt samt mer skapande av natur- och kulturvärden kan bidra till en funktionell grön infrastruktur i skogen. Det har även bidragit till erfarenhetsutbyte i fält mellan olika skogliga aktörer om åtgärder för variationsrikt skogsbruk på deltagarnas fastigheter.

Genom en ändring i Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2022 gav regeringen den 22 juni 2022 Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans utveckla förutsättningarna och analysera och beskriva eventuella hinder för hyggesfritt skogsbruk samt sammanställa kunskap om dessa metoder baserat på vetenskap och praktisk erfarenhet i dialog med berörda intressenter. Myndigheterna ska också sammanställa kunskap om innovationsarbete och affärsmodeller när det gäller hyggesfritt skogsbruk och kontinuitetsskogsbruk. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska också föreslå en definition av naturnära skogsbruk som tar hänsyn till de jämställda målen om produktion och miljö samt i relevanta delar, om lämpligt, beakta det förslag till vägledning om naturnära skogsbruk som för närvarande utvecklas av EU-kommissionen enligt meddelandet Ny EU-skogsstrategi för

2030 (COM(2021) 572). Vid genomförandet av uppdraget ska myndigheterna på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns hos SLU.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket redovisade uppdraget i december 2023 i rapporten Förutsättningar för hyggesfritt skogsbruk och definition av naturnära skogsbruk i Sverige (rapport 2023–16). Myndigheterna lämnar bl.a. följande förslag när det gäller hyggesfritt skogsbruk:

- Ge Sveaskog och Fastighetsverket i uppdrag att bli föregångare genom att öka tillämpningen av hyggesfria metoder.
- Ta fram utbildning och erbjud ett ekonomiskt bidrag till entreprenörer för kompetensutveckling inom hyggesfritt skogsbruk.
- Satsa på forskning inom skogsskötsel, skogsteknik och skoglig planering, för att förbättra förutsättningarna för hyggesfritt skogsbruk.
- Utred hur ekonomiska incitament och affärsmodeller kan utveckla tillämpningen av hyggesfritt skogsbruk.
- Utveckla riktad rådgivning och bättre kunskapsunderlag om kontinuitets-skogar.

Myndigheterna föreslår även en definition av naturnära skogsbruk. Rapporten bereds nu inom Regeringskansliet.

I Skogsstyrelsens rapport Levande skogar – fördjupad utvärdering 2023 (rapport 2022/12) redovisas att ett förslag om ett åtgärds paket för att öka hyggesfritt skogsbruk har förts fram tidigare inom ramen för den fördjupade utvärderingen av miljömålen 2019. Skogsstyrelsen bedömer att detta fortfarande är relevant och föreslår följande åtgärds paket:

- Utforma ett stimulansbidrag som kan erbjudas markägare som vill använda hyggesfria metoder i skogsbruket och har skog som lämpar sig för dessa. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket bör få i uppdrag att utreda hur bidraget kan utformas och administreras.
- Styr mot en ökad användning av hyggesfria metoder i statligt ägda skogar.
- Förstärk myndigheternas arbete med kunskap och metoder inom hyggesfritt skogsbruk.
- Besluta om ett etappmål för hyggesfritt skogsbruk.

Beredning pågår nu inom Regeringskansliet av de förslag som lämnats inom ramen för utvärderingen av miljömålen 2023.

Vidare håller Skogsstyrelsen i ett projekt om hyggesfritt skogsbruk. Målen för projektet är att utveckla och förmedla kunskap om hyggesfritt skogsbruk och hur det kan bedrivas med hänsyn till produktions- och miljövärden samt andra allmänna intressen. Fram till i dag har projektet arbetat med att främja kunskapsutvecklingen inom hyggesfritt skogsbruk. Detta har inneburit att sammanställa kunskap inom området men även att ta fram ny sådan. Arbetet har bl.a. gått ut på att välja ut ett antal olika alternativa skötselmetoder och undersöka hur dessa påverkar naturvärden och produktion. Projektets uppgift har också varit att stödja framtagandet av riktlinjer och rekommendationer för Skogsstyrelsens arbete med frågan.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) bedömer regeringen att det genom förbättrad skogsskötsel finns en potential att öka den hållbara tillväxten för att möta den ökade efterfrågan. Det finns utrymme att samtidigt förbättra både produktion och miljö i skogen, men det finns flera målkonflikter som kräver prioritering och medvetna beslut.

Vidare anför regeringen att det finns behov av fortsatt förbättrad hänsyn till naturvärden och kulturmiljövärden vid skötsel och brukande av skog. Det totala resursutnyttjandet av den svenska skogen är fortsatt högt och arealerna som avverkas respektive avsätts för naturvård har fortsatt att öka. Marginalen för att kunna göra ytterligare naturvårdsavsättningar, hantera effekter av större skogsskador och samtidigt bibehålla eller öka nivån i avverkingen har minskat betydligt. Ytterligare avsättningar för naturvårdsändamål får därmed en direkt påverkan på framtida avverkningsmöjligheter.

Regeringen bedömer att ett aktivt skogsbruk med hög tillväxt och användning av produkter från förnybar råvara ger den största långsiktiga klimatnyttan. Aktivt skogsbruk möjliggör även ett högt nettoupptag i ett förändrat klimat. Förnybar råvara behövs för att ersätta fossilintensiva resurser såväl i Sverige som i andra länder via export. I klimatarbetet bedöms det vara viktigt med hög tillväxt, god skogshälsa och en växande cirkulär bioekonomi.

Maskinell skogsgödsling är en åtgärd som omfattas av 12 kap. 6 § miljöbalken, vilket innebär att den planerade åtgärden ska anmälas för samråd senast sex veckor i förväg. Anmälan ska göras till Skogsstyrelsen som därefter inleder ett samråd med markägaren om hur åtgärden kommer att genomföras. Enligt Skogsstyrelsen (rapport 2019:24) är endast en begränsad del av den produktiva skogsmarken lämplig för kvävegödsling, men åtgärden kan ändå ha stor betydelse för en enskild skogsägare.

Gällande regelverk, främst Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen, begränsar möjligheterna till gödsling, framför allt i landets mellersta och södra delar.

I juni 2022 gav den dåvarande regeringen SLU i uppdrag att genomföra en förstudie om möjligheterna till ökad skoglig tillväxt genom miljöanpassad skogsgödsling. SLU skulle ge förslag på hur formerna för skogsgödsling kunde utvecklas så att en större andel av skogsmarken kan gödslas än vad som sker i dag, samtidigt som miljöpåverkan och effekter på biologisk mångfald minimeras, samt identifiera eventuella ytterligare analysbehov.

Den 22 februari 2023 redovisade SLU uppdraget i Slutrapport för regeringsuppdrag för Sveriges lantbruksuniversitet angående förstudie kring miljöanpassad skogsgödsling för ökad skoglig tillväxt (SLU.ua.2022.1.1.1 2974). I rapporten har ett antal kunskapsluckor identifierats. Bland annat behövs bättre verktyg och mer detaljerad kunskap om vilka bestånd som är mest effektiva att gödsla och hur skogsgödsling kan göras mer precis för att minimera negativ miljöpåverkan och maximera nyttan. Vidare anför i rapporten att andelen kontinuitetsbrukad skog sannolikt kommer att öka, och därför finns det behov av att veta mer om hur sådan skogsskötsel påverkas av kvävegödsling. Rapporten är nu under beredning inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

I enlighet med den svenska skogspolitiken och principen om frihet under ansvar har skogsägaren ett stort ansvar för att förvalta skogen på ett långsiktigt och hållbart sätt. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att det är viktigt att värna denna princip och ha tilltro till att skogsägarna brukar skogen hållbart och följer Skogsstyrelsens olika föreskrifter och råd.

Utskottet noterar att Skogsstyrelsen i sitt underlag till den fördjupade utvärderingen av Sveriges miljömål 2023 föreslagit ett åtgärds paket för att öka hyggesfritt skogsbruk. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har även i en annan rapport lämnat förslag när det gäller hyggesfritt skogsbruk och rådgivning och kunskapsunderlag om kontinuitetsskogar.

Enligt utskottet är det viktigt med en ökad hållbar tillväxt i skogen för att kunna möta efterfrågan från en växande cirkulär bioekonomi. Utskottet noterar samtidigt SLU:s rapport om en förstudie om miljöanpassad skogsgödsling för ökad skoglig tillväxt och de kunskapsluckor som identifierats. Det behövs t.ex. mer kunskap om hur skogsgödsling kan göras mer precis för att minimera den negativa miljöpåverkan.

I avvaktan på resultatet av arbetet som nu pågår lämnar utskottet motionerna 2023/24:1873 (MP) yrkande 8 och 2023/24:2068 (SD) yrkandena 8 och 37 utan åtgärd.

Nyckelbiotoper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om nyckelbiotoper.
Jämför reservation 11 (SD).

Motionen

Enligt kommittémotion 2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 38 bör systemet med nyckelbiotoper avskaffas eller omarbetas. Motionärerna anför att den s.k. skogsutredningen har föreslagit att systemet med nyckelbiotoper avskaffas, vilket även motionärerna förespråkat i många år.

Kompletterande information

Den 17 maj 2018 gav regeringen Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper. I uppdraget ingick dels att applicera utvecklad och förbättrad metodik för att identifiera och avgränsa nyckelbiotoper i nordvästra Sverige, dels att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet.

Den 21 december 2018 beslutade riksdagen om budgeten för utgiftsområde 23 för 2019 (bet. 2018/19:MJU2, rskr. 2018/19:113). Den innebar att

finansieringen av en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper drogs tillbaka den 1 januari 2019. Formellt togs beslut om att dra tillbaka regeringsuppdraget den 27 juni 2019. Regeringen anförde då att den har ett tydligt uppdrag att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Beslutet att avveckla den utökade nyckelbiotopsinventeringen var en viktig del i det arbetet.

Regeringen bedömde i skogspropositionen (prop. 2021/22:58) att Skogsstyrelsen borde upphöra med inventering och registrering av nyckelbiotoper. Riksdagen delade denna bedömning (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2022/21:206–207).

Skogsstyrelsen har beslutat att den 21 december 2021 helt sluta med att registrera nyckelbiotoper.

Flera kammarrätter har bedömt att registrering av nyckelbiotoper utgör ett överklagbart beslut.¹ Mot bakgrund av domstolarnas uttalanden gjorde Skogsstyrelsen bedömningen att även registrering av objekt med naturvärden får betraktas som myndighetsbeslut. Skogsstyrelsens bedömning var att nyckelbiotoper och objekt med naturvärden som är registrerade under perioder då myndigheten har haft regeringsuppdrag att identifiera och registrera nyckelbiotoper har rättslig grund. Det innefattar registreringar av nyckelbiotoper och objekt med naturvärden t.o.m. den 26 juni 2019.

Om markägaren har begärt det har det varit möjligt att avregistrera nyckelbiotoper eller objekt med höga naturvärden registrerade från den 27 juni 2019. Om det handlar om en nyckelbiotop eller ett objekt med naturvärden som är registrerad eller registrerat t.o.m. den 26 juni 2019 skulle begäran om avregistrering hanteras som en begäran om att beslutet om registreringen ska upphävas.

För att få ytterligare vägledning om huruvida registrering av nyckelbiotoper utgör ett överklagbart beslut har Skogsstyrelsen överklagat kammarrätternas beslut till Högsta förvaltningsdomstolen. Den 4 januari 2024 meddelade domstolen att den gör bedömningen att registreringarna inte utgör överklagbara beslut och att förvaltningsrätten därmed varit förhindrad att ta upp skogsägarnas överklagande till prövning. Högsta förvaltningsdomstolen undanröjde därför kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden och avvisade skogsägarnas överklagande till förvaltningsrätten. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen kan de avsättningsproblem som certifieringssystemen leder till inte tillmätas någon betydelse för frågan om det går att överklaga eftersom Skogsstyrelsen inte har haft något ansvar för eller på något annat sätt varit inblandad i införandet eller utformningen av systemen. Domstolen konstaterar att registreringen av en nyckelbiotop utgör en dokumentation av en inventering. Åtgärden som sådan saknar självständig rättsföljd och får, sedd för sig, anses ha klart begränsade effekter. Ett beslut om att registrera en

¹ Kammarrätten i Sundsvall, dom den 30 november 2020 i mål nr 2853-19 och Kammarrätten i Jönköping, dom den 10 mars 2021 i mål nr 638-20.

nyckelbiotop kan därmed inte anses utgöra ett beslut som är av en sådan karaktär att det är överklagbart.²

Skogsstyrelsen har analyserat domen och konsekvenserna för de nyckelbiotoper som registrerats både före och efter den 27 juni 2019. Skogsstyrelsen menar att domen bör tolkas som att alla registreringar, oavsett när de gjordes, bör betraktas som icke överklagbara och bedömningen är att detta även omfattar objekt med naturvärden. Skogsstyrelsen kommer därför att sluta avregistrera nyckelbiotoper. De nyckelbiotoper som hunnit avregistreras kommer inte att återregistreras.

När det gäller registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar beslutade Skogsstyrelsen den 16 december 2019 att detta skulle upphöra när nya arbetssätt fanns på plats. Myndigheten uppgav att bakgrunden till beslutet var att man kommit fram till att det inte är lämpligt att blanda tillsyn med nyckelbiotopsinventering eftersom nyckelbiotoper inte regleras i lag.

I slutet av december 2020 meddelade Skogsstyrelsen att den vid årsskiftet 2020/21 skulle sluta att registrera nyckelbiotoper i samband med att en anmälan eller ansökan om avverkning kommer in till myndigheten. Beskedet innebär att myndigheten använder en annan metod för att dokumentera naturvärden sedan den 1 januari 2021. Enligt denna metod dokumenteras naturvärden som har betydelse för handläggningen av ärendet utifrån vad lagen kräver. Endast fakta om det område som anmälan eller ansökan om avverkning gäller samlas in.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Skogsstyrelsen sedan en tid tillbaka har upphört med all inventering och registrering av nyckelbiotoper. Utskottet noterar även att Skogsstyrelsen sedan början av 2021 upphört med registrering av nyckelbiotoper i samband med att underrättelser om avverkning eller ansökningar om avverkningstillstånd kommer in till myndigheten. Vidare noterar utskottet domen att registrerade nyckelbiotoper inte är överklagbara beslut och att Skogsstyrelsen därmed inte kommer att avregistrera ytterligare nyckelbiotoper. Utskottet ser i nuläget inte något behov av ytterligare åtgärder i denna fråga. Därmed avstyrker utskottet motion 2023/24:2068 (SD) yrkande 38.

² Högsta förvaltningsdomstolen, mål nr 7527-22.

Avverkningsanmälan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att utreda systemet med avverkningsanmälan.

Jämför reservation 12 (C).

Motionen

Enligt kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 16 bör avverkningsanmälan framtida roll utredas. Enligt motionärerna vill Skogsstyrelsen ersätta dagens system, vilket skogsägare varnar för skulle leda till en ökad osäkerhet och administrativa bördor hos företagen. Det finns även förslag på att förändra avverkningsanmälan i stället för att avskaffa den. Allt detta skulle enligt motionärerna behöva analyseras djupare.

Kompletterande information

Enligt 10 § skogsvårdslagen (1979:429) ska avverkning på produktiv skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning ska bedrivas för att tillgodose kraven enligt första stycket. Av 14 § framgår att den produktiva skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om bl.a. avverkningsåtgärder som ska ske på hans eller hennes mark.

I 15 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) preciseras att det ska anmälas till Skogsstyrelsen när avverkningsåtgärden är större än 0,5 ha och det är annan avverkning än sådan röjning eller gallring som främjar skogens utveckling. Enligt 15 b § får en åtgärd som Skogsstyrelsen ska underrättas om, t.ex. en avverkning, påbörjas tidigast sex veckor efter det att en sådan underrättelse gjorts och i förekommande fall uppgifter lämnats om vad som ska göras för att trygga återväxten eller för att tillgodose naturvårdens, kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen enligt 15 § första stycket 3 och 4. Om det finns särskilda skäl får Skogsstyrelsen tillåta att dessa åtgärder påbörjas tidigare. Det framgår av Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen, Allmänna råd till 15 b § skogsvårdsförordningen att för att en avverkning ska få påbörjas tidigare än sex veckor från tidpunkten för anmälan bör ett sådant undantag kunna antas leda till en påtaglig nytta för fastighetsägaren eller en innehavare av avverkningsrätt samtidigt som det inte bör kunna antas medföra besvär av betydelse för naturmiljön, kulturmiljön eller rennäringen. De omständigheter som åberopas för undantag bör inte rimligen ha kunnat förutses. När anmälan är formellt riktig och har registrerats skickas en

bekräftelse till skogsägaren och eventuella ombud. I den anges också det datum, sex veckor efter att anmälan registrerats, som avverkningen får påbörjas.

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) bedömde regeringen att Skogsstyrelsen bör få ett uppdrag om regelförenkling inom skogsbruket. Regeringen anförde att den ville se förenklingsförslag som stärker äganderätten samt att villkoren för företagande inom skogssektorn underlättas och bidrar till att uppfylla miljömålen. Riksdagen delade bedömningen i denna del (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206).

Mot bakgrund av detta fick Skogsstyrelsen den 2 juni 2022 i uppdrag att utreda förenklingsförslag i enlighet med skogspropositionen. Skogsstyrelsen skulle bl.a. analysera möjliga förenklingar av reglerna för ransonering, brukningsenhet och lägsta ålder för föryngringsavverkning i syfte att främja de två jämställda målen i skogspolitikerna. Uppdraget skulle redovisas till Regeringskansliet senast den 1 november 2023.

Skogsstyrelsen redovisar regeringsuppdraget i rapporten Fler regelförenklingar för skogsbruket (rapport 2023/13). I rapporten föreslår myndigheten bl.a. att kravet att få upp nya träd i skogsbyn efter avverkning ska avskaffas samt att regleringen av lägsta tillåtna ålder för avverkning av vissa granskogar ska förenklas. Skogsstyrelsen anför även att det finns anledning att återkomma med utredningar om ytterligare regelförenklingar för att gynna naturlig föryngring för att t.ex. se om nyligen genomförda ändringar har gett önskad effekt och om det finns behov av och möjligheter att göra fler förenklingar. Rapporten är nu under beredning inom Regeringskansliet.

I Skogsstyrelsens budgetunderlag 2024–2026 (dnr 2022/4564) föreslår myndigheten en utredning av systemet med att skogsägare behöver skicka in en avverkningsanmälan när de vill avverka. I stället för att granska varje enskild avverkning skulle det enligt Skogsstyrelsen kunna ersättas med en övergripande systemtillsyn. Enligt Skogsstyrelsen skulle det vara ett sätt att effektivisera och förenkla för både skogssektorn och myndigheten. Budgetunderlaget är under beredning inom Regeringskansliet.

Den 20 december 2023 skickade Skogsstyrelsen en skrivelse till regeringen, Skrivelse om situationen kring Skogsstyrelsens tillsynsarbete och rättsutvecklingen (dnr 2023/3678), där myndigheten ville tydliggöra hur rådande situation ser ut, vilka konsekvenser det får och vad myndigheten avser att göra för att hantera situationen om regelverk och medelstilldelning förblir oförändrade. Myndigheten lyfter bl.a. arbetet med avverkningsanmälningar och den ökning som har skett av dessa, överklaganden av beslut som ökat markant och att regelverksförändringar behövs för att möjliggöra systemtillsyn även för skogsvårdslagen. Skrivelsen bereds nu inom Regeringskansliet.

Skogsstyrelsen har i regleringsbrevet för 2024 fått i uppdrag att stärka och påskynda arbetet med regelförenklingar för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot företagen. Skogsstyrelsen ska med utgångspunkt i sitt pågående förenklingsarbete redovisa hur myndigheten har arbetat med att förenkla

föreskrifter och andra regelverk. En delredovisning ska lämnas senast den 15 mars 2025 till Regeringskansliet. Skogsstyrelsen ska senast den 15 mars 2026 lämna en slutredovisning till Regeringskansliet. Slutredovisningen ska även innehålla myndighetens förslag om fortsatta insatser inom förenklingsarbetet.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning främjar en effektiv och rättssäker handläggning av skogsärenden ett aktivt och hållbart skogsbruk. Utskottet konstaterar att Skogsstyrelsen nyligen redovisat ett uppdrag om fler regelförenklingar för skogsbruket. Myndigheten har även fått i uppdrag i regleringsbrevet för 2024 att fortsätta att stärka regelförenklingsarbetet. Vidare noterar utskottet att Skogsstyrelsen har föreslagit att systemet med avverkningsanmälan utreds.

Mot bakgrund av den beredning som pågår inom Regeringskansliet är utskottet för tillfället inte berett att föreslå några ändringar av reglerna för avverkningsanmälan utan anser att resultatet av det arbete som pågår ska inväntas. Därmed lämnar utskottet motion 2023/24:2479 (C) yrkande 16 utan åtgärd.

Artskydd och skogsbruk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om nationellt fridlysta arter och skogsbruket.

Jämför reservation 13 (C).

Motionen

Enligt kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 17 bör regeringen snarast förtydliga att nationellt fridlysta arter inte avsevärt ska kunna försvåra skogsbruk. Motionärerna anför att myndigheterna alltmer börjat behandla avverkningsanmälningar som att de vore tillståndspliktiga. I detta sammanhang har aktivister satt i system att överklaga avverkningsanmälningar. Motionärerna anser att den här utvecklingen behöver brytas och att regeringen därför snarast behöver gå till botten med problemen och gå vidare med de tillkännagivanden och förtydliganden som riksdagen fattade beslut om 2022.

Kompletterande information

Regler om vilken hänsyn som krävs inom skogsbruket finns i 7 kap. Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen. Enligt 7 kap. 19 § ska skador till följd av skogsbruksåtgärder förhindras eller begränsas i livsmiljöer och på substrat där det förekommer

- prioriterade fågelarter (enligt bilaga till föreskriften)
- arter markerade med N och n i bilaga 1 till artskyddsförordningen
- arter som är rödlistade i kategorierna akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade.

Enligt de allmänna råden till 7 kap. 19 § ska begreppet skador i detta fall även omfatta avsiktligt dödande, störande, förstörande av ägg eller skadande eller förstörande av djurens fortplantningsområden eller viloplatsar. Prioritering av hänsyn får göras, men bara om det inte är möjligt att ta all den hänsyn som krävs till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen enligt 7 kap. Skogsstyrelsens föreskrifter (7 kap. 33 a § Skogsstyrelsens föreskrifter).

Vissa växter och djur är fridlysta genom artskyddsförordningen. Det är förbjudet att skada dem, deras boplatser eller fortplantningsområden. I skogsbruket innebär det att hänsyn ska tas så att dessa arter kan fortsätta leva i skogslandskapet. I skogsbruket innebär artskyddet att skogliga åtgärder ska anpassas så att det inte blir negativ påverkan på arterna. Artskyddsförordningens regler ska säkra de fridlysta arternas överlevnad och det är förbjudet att skada de skyddade arterna.

Den 20 maj 2020 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över artskyddsförordningen (2007:845) och ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås (M 2020:03). Utredningen tog namnet Artskyddsutredningen. Artskyddsutredningen lämnade sitt betänkande Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51) till regeringen i juni 2021. Betänkandet innehöll bl.a. förslag om att myndigheterna ska ta fram information om fridlysta arter och råd och riktlinjer för hänsynskrävande miljöer samt besluta om s.k. livsmiljöunderlag. Förslagen i betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20).

I april 2022 gav regeringen Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att tillsammans ta fram förebyggande strategier och arbetssätt, riktlinjer och vägledning för artskydd i skogen (M2022/00809). Strategierna och arbetssätten ska underlätta för skogsbruket att planera och ta hänsyn på ett sätt som förebygger att förbudet i artskyddslagstiftningen blir aktuella. I uppdraget ingick även bl.a. att fortsätta utveckla befintliga vägledning om lämplig hänsyn till fridlysta arter och deras livsmiljöer vid skogsbruksåtgärder. Uppdraget skulle redovisas senast den 30 september 2023.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen redovisar uppdraget i rapporten Artskydd i skogen – strategier och arbetssätt för förebyggande åtgärder (rapport 2023/15). I denna föreslår myndigheterna bl.a. en strategi som ska underlätta för skogsägare att planera och genomföra sitt skogsbruk utan överraskande myndighetsbeslut. Strategin innebär att skogsbruket behöver bygga upp sin kompetens kring fridlysta arter och ta hänsyn till dem tidigare i sin planering. Myndigheterna ska stötta med kunskapsunderlag och

rådgivning. Bland annat behövs ett särskilt stödmaterial till mindre skogsägare. Rapporten är nu under beredning inom Regeringskansliet.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har även reviderat gemensamma riktlinjer för skogsbruksärenden som berör fridlysta arter som är skyddade i artskyddsförordningen (4, 6, och 7–9 §§). De reviderade riktlinjerna innehåller tolkningar av regler samt en beskrivning av hur handläggning av artskyddsärenden bör hanteras på myndigheterna inklusive dispensprövningar. Riktlinjerna ska bidra till mer enhetliga bedömningar över hela landet och förenkla och effektivisera handläggningen.

När det gäller nationellt fridlysta arter finns det skillnader i regleringar mellan nationellt och EU-rättsligt fridlysta arter. Av Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets vägledningsdokument Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket (version 2.0. 2023-12-01) framgår följande:

Enligt det s.k. Bombmurklemålet³ är de nationella fridlysningsförbuden i 8 § artskyddsförordningen tillämplig på skogsbruksåtgärder. Utifrån domen drar Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket slutsatsen att även förbuden i 6 och 9 §§ artskyddsförordningen är tillämpliga på skogsbruksåtgärder. Till skillnad från de EU-rättsligt skyddade arterna i 4 a § artskyddsförordningen gäller skyddet för nationellt fridlysta arter i 6, 8–9 §§ inte på individnivå. För att förbudsbestämmelserna i 6, 8–9 §§ ska bli tillämpliga krävs att de s.k. Klinthagen-kriterierna som Mark- och miljööverdomstolen har fastställt är uppfyllda.⁴ Klinthagen-kriterierna innebär att om syftet uppenbart är ett annat än att döda djurarter är det rimligt att det krävs en risk för en påverkan på den skyddade artens bevarandestatus i området för att utlösa förbuden. Enligt tidigare praxis från Mark- och miljööverdomstolen gällde även Klinthagen-kriterierna för de arter som skyddas av EU:s naturvårdsdirektiv men på grund av ny praxis efter EU-domstolens avgörande i den s.k. Skydda skogen-domen⁵ tillämpas Klinthagen-kriterierna numera enbart på de nationellt fridlysta arterna som återfinns i 6, 8–9 §§ artskyddsförordningen.

Om någon vill utföra en åtgärd som riskerar att påverka en art på ett sätt som är förbjudet enligt 6, 8 eller 9 § krävs en dispens enligt 15 § artskyddsförordningen. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket anför följande i sitt vägledningsdokument

Det s.k. Bombmurklemålet berörde tillämpningen av förbudet i 8 § artskyddsförordningen i samband med en dispensprövning för avverkning av skog. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade att förbudet i 8 § artskyddsförordningen är tillämpligt på pågående markanvändning. Dispens från förbuden i artskyddsförordningen behöver därför sökas när förbuden har aktualiserats på grund av skogsbruksåtgärder. Domstolen ansåg dock att en proportionalitetsbedömning ska ske i samband med dispensprövningen enligt 15 § artskyddsförordningen. Domstolens slutsats innebär att om en tillämpning av förbuden i 8 § artskyddsförordningen leder till att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras, så ska dispens beviljas, med eventuella villkor. Med

³ Mark- och miljööverdomstolen 2017:7.

⁴ Mark- och miljööverdomstolen 2016:1.

⁵ EU-domstolens avgörande av den 4 mars 2021 i de förenade målen C-473/19 och C-474/19, Skydda skogen.

avsevärt försvåras menas ett relativt kvalificerat ingrepp. Tanken är att man måste vara beredd att underkasta sig vissa inskränkningar av hänsyn till allmänna intressen utan att kunna kräva ersättning. Domstolen påpekade att dispensen ska utformas så att syftet med artskyddet i möjligaste mån upprätthålls utan att rådigheten över marken inskränks i betydande grad. Verksamhetsutövaren ska därför anpassa verksamheten så att den negativa miljöpåverkan blir mindre, så länge detta inte innebär ett avsevärt försvårande enligt ovan. Inom ramen för en proportionalitetsbedömning kan det också prövas om det är möjligt att upprätthålla skyddet för berörd art på det aktuella området genom områdesskydd eller på annat sätt som ger markägaren möjlighet att få ersättning.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har gemensamt bedömt⁶ att ovanstående praxis från Mark- och miljööverdomstolen rimligen även bör gälla hanteringen av förbuden i 6 och 9 §§ artskyddsförordningen.

Om förbudet inte innebär att pågående markanvändningen avsevärt försvåras är det inte möjligt att ge dispens med stöd av det s.k. Bombmurklemålet. I dessa situationer får bestämmelsens ordinarie kriterier tillämpas. Förutsättningar för att kunna bevilja dispens enligt 15 § artskyddsförordning är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Båda dessa förutsättningar behöver alltså vara uppfyllda för att dispens ska kunna beviljas, så länge en tillämpning av dessa förutsättningar inte avsevärt försvårar pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten.⁷

Den 1 oktober 2022 trädde ändringar i artskyddsförordningen i kraft. Ändringarna innebär bl.a. att förbudsbestämmelserna för fåglar regleras separat (4 §) i förhållande till andra djurarter (4 a §). Utformningen av den nya bestämmelsen motsvarar till stora delar artikel 2 och artikel 5 i fågeldirektivet⁸. I Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av förändringarna i 4 § artskyddsförordningen om fridlysning av fåglar i samband med skogsbruk (Naturvårdsverket dnr Nv-04718-22, Skogsstyrelsen dnr 2022/1756) anføres bl.a. att förbuden i 4 § inte bör tolkas som ett individskydd i samband med skogsbruksåtgärder, utan paragrafen syftar till att bevara fågelpopulationerna på en tillfredsställande nivå. Vidare anför myndigheterna att bedömningen av om en fågelarts population bibehålls på en tillfredsställande nivå behöver kunna styrkas och motiveras utifrån aktuella vetenskapliga underlag och bästa möjliga vetenskapliga kunskap från fall till fall. En tillfredsställande nivå bör vara en nivå som innebär att en fågelart långsiktigt kan finnas kvar inom sitt naturliga utbredningsområde. Vidare anføres att för en fågelart som är rödlistad, som finns upptagen i bilaga 14 till fågeldirektivet eller vars population har minskat med 50 procent eller mer sedan 1980 behöver det i det enskilda fallet göras en bedömning av om en tillfredsställande nivå kan upprätthållas. Att fågelarten riskerar att försvinna är

⁶ Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av bombmurkledomens konsekvenser för artskyddet, PM 2017-03-27.

⁷ Naturvårdsverkets handbok 2009:2, Handbok för artskyddsförordningen del 1 – Fridlysning och dispenser, s. 38.

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarandet av vilda fåglar.

inte ett krav för att populationen ska anses sakna möjlighet att bibehållas på en tillfredsställande nivå, utan populationerna ska vara långsiktigt stabila.

Den 10 november 2023 anförde miljö- och klimatminister Romina Pourmokhtari följande om artskyddet i skogen vid debatten om interpellation 2023/24:129 Skogsstyrelsens nya riktlinjer för artskydd:

Regeringen gav i april 2022 Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att bland annat ta fram förebyggande strategier och arbetssätt för artskydd i skogen. Syftet med dessa strategier och arbetssätt är att underlätta för skogsbruket att genom planering och hänsyn förebygga att förbudet i artskyddslagstiftningen aktualiseras. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har nyligen redovisat uppdraget. Redovisningen innehåller flera åtgärder som syftar till att utveckla arbetet med artskydd i skogen så att situationen för markägare förbättras. Myndigheterna har åtagit sig att genomföra vissa åtgärder och har även lämnat förslag till åtgärder som regeringen har att ta ställning till. Myndigheternas redovisning analyseras nu inom Regeringskansliet för att bedöma om några åtgärder bör vidtas med anledning av redovisningen eller förslagen.

Herr talman! Regeringen bereder för närvarande frågorna om artskyddet och kommer att ta ställning till behovet av att se över tillämpliga bestämmelser i miljöbalken. Regeringen menar att det är viktigt med ett regelverk som är tydligt för markägare och andra berörda och som samtidigt ger ett effektivt artskydd.

— — —

Vi menar att det är viktigt att det finns ett tydligt regelverk för markägarna och andra berörda, samtidigt som det finns ett effektivt artskydd. Huruvida detta kommer att hanteras i en ännu inte annonserad skogsutredning är självklart inte heller något jag kan redogöra för i dag, utan det är ett pågående arbete. Men jag ser fram emot att få presentera hur Sverige kommer att utreda utvecklingen av skogspolitiken framöver, inte minst genom utredningen av den nationella skogspolitiken.

Vi ser ju, herr talman, ett behov av att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart svenskt skogsbruk och en växande bioekonomi. Det är sådant som jag kan konstatera i dag som miljöminister och som jag vet att även landsbygdsministern skriver under på. Det är därför vi kommer att tillsätta en skogsutredning, som statsministern meddelade i regeringsförklaringen.

Den 20 december 2023 skickade Skogsstyrelsen en skrivelse till regeringen, Skrivelse om situationen kring Skogsstyrelsens tillsynsarbete och rättsutvecklingen (dnr 2023/3678), där myndigheten ville tydliggöra hur rådande situation ser ut, vilka konsekvenser det får och vad myndigheten avser att göra för att hantera situationen om regelverk och medelstilldelning förblir oförändrade. Myndigheten lyfter bl.a. att rådande situation utifrån den rättsutveckling som skett under senare år kring skogsvårdslagens och miljöbalkens tillämpning på skogsbruksåtgärder är mycket svårhanterlig. En stor del av myndighetens resurser går till att hantera avverkningsärenden som rör artskydd. Enligt Skogsstyrelsen krävs det ett väl fungerande regelverk som kan tillämpas på skogsbruksåtgärder för att skapa en rättssäker och förutsebar situation. Skrivelsen bereds nu inom Regeringskansliet.

Riksdagens tillkännagivande

I maj 2022 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om artskyddet och skogsbruket (bet. 2021/22:MJU24, rskr. 2021/22:296–297). Enligt tillkännagivandet borde regeringen bl.a. förtydliga att nationellt fridlysta arter inte ska kunna avsevärt försvåra pågående markanvändning, detta mot bakgrund av att Mark- och miljööverdomstolen uttalat att en åtgärd ska bedömas som tillåten och dispens ska ges om en tillämpning av de nationella fridlysningsbestämmelserna skulle innebära att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av en fastighet. Regeringen anför i skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 att den planerar att hantera denna del av tillkännagivandet i beredningen av Artskyddsutredningens betänkande Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51). Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet påminna om tillkännagivandet om artskydd och skogsbruk. Av detta framgår bl.a. att regeringen borde förtydliga att nationellt fridlysta arter inte ska kunna avsevärt försvåra pågående markanvändning. Utskottet noterar att regeringen har uppgett att denna del av tillkännagivandet ska hanteras i beredningen av Artskyddsutredningens betänkande.

Vidare konstaterar utskottet att de gemensamma riktlinjerna för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket har reviderats för att bidra till både en mer enhetlig bedömning över hela landet och en förenklad och effektiviserad handläggning. Utskottet noterar vidare att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har lämnat förslag till strategier och arbetssätt för förebyggande åtgärder när det gäller artskydd i skogen.

I likhet med regeringen anser utskottet att det är viktigt med ett tydligt regelverk för markägarna och andra berörda samtidigt som det finns ett effektivt artskydd. Det behövs ett regelverk som kan skapa en rättssäker och förutsebar situation för skogsbruksåtgärder.

I avvaktan på utfallet av det arbete som pågår anser utskottet att motion 2023/24:2479 (C) yrkande 17 kan lämnas utan åtgärd.

Skogsskador

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skogsskador och klimatanpassning av skogen.

Jämför reservation 14 (S).

Motionen

Enligt kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 22 bör Skogsstyrelsens viktiga uppdrag att både bekämpa skogsskador och klimatanpassa skogen stärkas. Granbarkborren är den största skadegöraren på äldre granskog i Europa eftersom den periodvis dödar stora volymer skog. Angreppen på levande skog beräknades under perioden 2018–2022 leda till att ca 31 miljoner kubikmeter granskog dödades. Detta är mångdubbelt mer än under något tidigare utbrott i Sverige.

Kompletterande information

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) föreslog regeringen för att förebygga skogsskador orsakade av stormar, bränder och torka, liksom för att övervaka och bekämpa skador orsakade av växtskadegörare, klövvilt m.m., att 30 miljoner kronor årligen skulle tillföras Skogsstyrelsen fr.o.m. 2021. Regeringen föreslog även att SLU skulle tilldelas 30 miljoner kronor permanent för att inrätta ett skogsskadecentrum inklusive bl.a. riskvärdering för skogsskadegörare. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2020/21: MJU2, rskr. 2020/21:132).

SLU fick i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för ett skogsskadecentrum som skulle initieras 2021. Ett sådant centrum finns nu på plats och arbetar med att förebygga och övervaka skogsskador orsakade av t.ex. stormar, bränder, torka, växtskadegörare och klövvilt. Arbetet görs i nära samarbete med Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter. SLU Skogsskadecentrum är virtuellt och samlar SLU:s forskning och miljöanalys kring skogsskador.

Skogsstyrelsen fick även i uppdrag i regleringsbrevet för 2021 att ta fram en långsiktig plan för sitt arbete med att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador. Arbetet skulle utföras i samarbete med SLU och andra berörda myndigheter och intressenter. I rapporten Långsiktig plan för Skogsstyrelsens skogsskadearbete (dnr 2021/1225) redovisas bl.a. hur Skogsstyrelsen ska driva arbetet med klimatanpassning och ge råd om hur skogsägaren långsiktigt kan förebygga skogsskador samt hur kompetensen inom skogsskador ska utvecklas.

Den 21 december 2022 anförde miljö- och klimatminister Romina Pourmokhtari följande som svar på fråga 2022/23:146 Granbarkborre i skyddade områden:

Jag vill inleda med att säga att jag delar Daniel Bäckströms oro för omfattande angrepp av granbarkborre. Angreppen har fortsatt ligga på mycket höga nivåer. Skogsstyrelsen är samordnande myndighet för skogssektorns arbete med bekämpning av granbarkborrar. Majoriteten av angreppen från granbarkborre sker i granskogar utanför skyddade områden. Skogsstyrelsen har sedan utbrottet med granbarkborreangrepp började efter den torra sommaren 2018 varje år tillförts extra medel för arbete med skogsskador, i huvudsak för bekämpning av granbarkborrar. Av dessa medel, totalt 80 miljoner kronor 2022, är 30 miljoner permanenta medel. En långsiktigt mycket viktig insats för att säkra kunskap om granbarkborrar och bevakning kopplad till angrepp är inrättandet och finansieringen av Skogsskadecentrum på Sveriges lantbruksuniversitet.

Av Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2024 framgår att myndigheten ska förebygga och övervaka skogsskador orsakade av stormar, bränder, torka, växtskadegörare, klövvilt m.m. Skogsstyrelsen ska samordna berörda myndigheters arbete med att bekämpa granbarkborren och samverka med berörda intressenter. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2024 till Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20) bedömer regeringen att myndigheter bidrar till klimatanpassning i Sverige genom insatser inom olika verksamhetsområden, bl.a. genom att ta fram analyser, handlingsplaner och kunskapsunderlag som stärker samhällets förmåga att prioritera och förebygga klimatrelaterade risker. Statsbidrag och expertstöd från myndigheter har ökat förutsättningarna för kommuner att vidta förebyggande åtgärder. Samtidigt bedömer regeringen att arbetet med klimatanpassning befinner sig i ett utvecklingsskede. Regeringen kommer i den reviderade nationella strategin för klimatanpassning att beakta flera av de rekommendationer som myndigheter har lämnat.

När det gäller granbarkborren bedömer regeringen att samarbetet mellan skogsägare och myndigheter har bidragit till att motverka dess spridning. Skadorna orsakade av granbarkborren minskade förra året men ligger kvar på en historiskt hög nivå (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att medel har tillförts Skogsstyrelsen vid flera tillfällen för att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador. SLU har också inrättat ett skogsskadecentrum som arbetar med att förebygga och övervaka skogsskador. Vidare noterar utskottet att Skogsstyrelsen har en långsiktig plan för arbetet med klimatanpassning och rådgivning om förebyggande arbete mot skogsskador samt hur kompetensen inom skogsskador ska utvecklas.

Utskottet noterar även att arbetet med klimatanpassning befinner sig i ett utvecklingsskede. En robust och motståndskraftig skog är avgörande för att kunna möta klimatförändringarna. Utskottet ser därför fram emot den

revidering av den nationella strategin för klimatanpassning som regeringen aviserat.

Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att motion 2023/24:2628 (S) yrkande 22 kan lämnas utan åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2022/23:MJU2, 2022/23:MJU15 och 2022/23:MJU17. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Hållbart brukande av skogen, punkt 1 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 20 och avslår motion

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Skogens ekonomiska potential är stor, men den kan inte realiseras på bekostnad av biologisk mångfald. Vi måste säkerställa att vår skogspolitik skyddar och bevarar den rika flora och fauna som gör den svenska skogen unik, samtidigt som vi ökar produktiviteten i skogsnäringen. Därför bygger vår skogspolitik på två jämställda mål: miljömålet och produktionsmålet. Liksom skydd och miljöhänsyn ska öka är ökad produktion av skoglig råvara viktigt i omställningen till ett biobaserat samhälle. Skogens roll som kolsänka är avgörande i Sveriges kamp mot klimatförändringarna. Genom skogsskötsel och effektiv avverkning tar den svenska skogen upp mer växthusgaser än den släpper ut och bidrar också med förnybara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material.

Ett proaktivt och ansvarsfullt skogsbruk kan hjälpa oss att uppfylla våra klimatmål samtidigt som vi skapar nya, gröna arbetstillfällen. Detta står i skarp kontrast till regeringens nuvarande förslag att minska reduktionsplikten till EU:s miniminivåer, ett beslut som kan underminera våra klimatansträngningar och placera oss i en svår position gentemot EU – en som kan kräva att vi tvingas att avstå från att använda stora arealer av produktionsvärdig skogsmark.

2. Hållbart brukande av skogen, punkt 1 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 5 och avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 20.

Ställningstagande

Sveriges skogar ägs till övervägande del av enskilda ägare. Därefter följer aktiebolag och offentligt ägda skogar. Under dessa former har vårt skogsbruk utvecklats till ett av världens bästa i en lång rad avseenden och vår skogspolitik måste bygga på respekt för det privata ägandets villkor.

Sverige och Finland har mycket stor andel privatägd skog. Detta innebär för våra länder stora fördelar, men också att statens inflytande bör skötas på ett mindre detaljstyrande sätt än i länder med övervägande offentligägda skogar.

3. Skogsbrukets roll i bioekonomin, punkt 2 (S)

av Anna-Caren Sätherberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönmbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 18 och avslår motionerna

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 11 och 2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 102 och 103.

Ställningstagande

För oss står den svenska skogen som en pelare i vår vision om en hållbar och ekonomiskt stark nation. Skogen är inte bara en kär del av vår nationella identitet utan också en vital resurs för ekonomisk tillväxt och biologisk mångfald och som verktyg i klimatkampen.

Ett hållbart skogsbruk skapar arbetstillfällen, främjar regional utveckling och är en drivkraft bakom vår expanderande bioekonomi. Genom att främja ett klimatsmart och miljömässigt hållbart skogsbruk säkerställer vi en stabil grund för nationens ekonomiska växtkraft. Bioenergin är en katalysator i vår övergång till förnybara alternativ, bort från oljeberoendet. Med stärkt inhemsk produktion av biodrivmedel ökar inte bara vår energisäkerhet utan även Sveriges position inom den globala gröna ekonomin. Detta understryker vikten av att höja förädlingsgraden och investera i infrastruktur, som att bygga fler hus i svenskt trä. Skogens värdekedja har stor betydelse för sysselsättningen i Sverige, och dess multifunktionella roll får inte underskattas.

4. Skogsbrukets roll i bioekonomin, punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 11 och avslår motionerna

2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 102 och 103 samt

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 18.

Ställningstagande

Vi lever i en tid där behovet ökar av att förskjuta ekonomin i riktning från nyttjandet av ändliga resurser och mot ökat användande av förnybara resurser. Sverige är i detta avseende lyckligt lottat, med fortfarande relativt liten befolkning, stora vattenkrafttillgångar och mycket stora arealer välskött skog. Skogen kan leverera dels klassiska träprodukter såsom fasta bränslen, byggnader, möbler och papper, dels råvaran till nya produkter såsom textilier och plaster. En skogsindustri i absolut världsklass utgör ett viktigt fundament för den svenska ekonomin och är därmed en nationell angelägenhet.

Inom ramen för det som brukar kallas bioekonomi finns en stor potential för ökat utnyttjande av skogens möjligheter, vilket kan generera tiotusentals nya icke skattefinansierade jobb, exportintäkter och dessutom förnybar energi.

Sverige har en fantastisk resurs i form av kunskap och erfarenhet inom skogsbruk och vidareförädling av skogsprodukter. Staten måste bidra till att upprätthålla och vidareutveckla detta. Textilier är bara ett exempel på en produkt som över stora delar av världen leder till vattenbrist, föroreningar och koldioxidutsläpp, men som delvis kan ersättas av skogsbaserade material.

Även om bioekonomi är ett ord som börjat användas mycket under de senaste åren är det absolut inte en ny företeelse. I Sverige har skogsbruket under mycket lång tid varit ett av samhällets ekonomiska fundament. Det nya är de internationella ambitioner som nu finns att öka bredden av de produkter som tillverkas av förnybara material, inte minst virke. Det finns mycket goda skäl för Sverige att vara ledande i den här utvecklingen, oavsett om det ses ur ett klimat-, miljö-, eller landsbygdsutvecklingsperspektiv eller ett national-ekonomiskt perspektiv.

Vad gäller Sveriges nettoutsläpp av växthusgaser bidrar aktiv skogsskötsel till att Sverige har relativt stor andel unga skogar, vilka har ett stort nettoupptag av koldioxid. Kol lagras dessutom i de produkter vi tillverkar av skogarnas virke. Dessutom ersätter produkterna från skogen andra produkter som vanligen genererar mycket större koldioxidutsläpp.

5. Skogsbrukets roll i bioekonomin, punkt 2 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 102 och 103 samt avslår motionerna

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 11 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 18.

Ställningstagande

En stor del av Sveriges klimatarbete görs redan dagligen av Sveriges dryga 330 000 skogsägare. Skogsägarnas långsiktiga och hållbara brukande, ofta över flera generationer, är viktigt för den svenska skogens välmående och är grunden för att den växer och årligen binder tiotals miljoner ton koldioxid.

Skogen och bioekonomin, dvs. den cirkulära ekonomi som baseras på förnybara råvaror, spelar en viktig roll för att vi ska nå våra klimatmål. Utan en aktivt brukad skog kan vi inte ersätta produkter av fossila råvaror med produkter från förnybara källor. Dessutom kommer ett fortsatt långsiktigt upptag av koldioxid i brukad skog och mark att vara ett viktigt komplement

för att nå målen om klimatneutralitet, även om det viktigaste verktyget för att nå klimatneutralitet alltid kommer att vara att fasa ut fossil energi och fossila råvaror.

För att säkerställa stabila, långvariga och klimateffektiva naturliga kolsänkor över tid och för att realisera skogens potential att ersätta fossila material behövs ökad tillväxt i Sveriges skogar, vilket kräver stärkt konkurrenskraft. Även förutsägbarhet från staten när det gäller ägande- och brukanderätt och regelverk är centralt, liksom en förbättrad samverkan mellan skogliga intressenter.

Sverige bör ha som mål att realisera den potential som finns, nämligen att öka tillväxten i Sveriges skogar med 20 procent fram till 2050 jämfört med i dag. Skulle den potentialen realiseras möjliggör det en ökad koldioxidinbindning på tiotals miljoner ton per år och möjligheten att i stor skala fasa ut fossila råvaror, fossila bränslen och fossil energi. Det innebär dessutom nya jobbtillfällen inom bioekonomin i hela landet. Det gör skillnad för klimatet och för aktörer genom hela värdekedjan. Alla delar av bioekonomi, från den enskilda skogsägaren till biodrivmedelsproducenten, behöver ständigt arbeta för att bli mer hållbara och innovativa. Det kräver långsiktiga spelregler för alla som ingår i bioekonomikedjan, från skogsägare till industri. Det kräver även långsiktighet för forskning och produktutveckling för allt från biodrivmedel och plastsubstitution till textilier och träbyggnation, samt frihet att själv bestämma över vad som sker med råvara och restprodukter.

Vidare är det viktigt att den kommande nationella bioekonomistategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatomål. Det krävs ett fossilfritt jordbruk och skogsbruk och stöd till den pågående omställningen, och att de gröna näringarna ges rätt ekonomiska förutsättningar för att bli fossilfria.

6. Åtgärder för skydd av skog, punkt 3 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 21 och
avslår motion
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12.

Ställningstagande

Vi har alltid betonat vikten av att stödja privata skogsägare som frivilligt tar initiativ till att skydda och bevara värdefulla skogsområden. Det handlar inte enbart om miljömässigt ansvar utan även om att upprätthålla en balans mellan ekonomisk utveckling och hållbarhet. Men lika viktigt är det att vi, som samhälle, garanterar rättvisa ersättningar till de skogsägare som aktivt bidrar till skogens hållbara förvaltning. Därför är vi djupt bekymrade över den nuvarande regeringens och Sverigedemokraternas beslut att inte allokera tillräckliga medel i 2024 års budget för att kompensera skogsägare som önskar bevara skyddsvärd skog.

Denna brist på stöd underminerar skogsägares förtroende och kan potentiellt avskräcka dem från att vidta åtgärder som gagnar både miljö och samhälle. Det är inte enbart en tveksam finansiell prioritering utan även ett tecken på en bristande förståelse för hur viktig skogen är för Sverige, både som en ekonomisk tillgång och som en central del av vår nationella identitet.

Vi uppmanar regeringen att ompröva sina beslut och investera i skogsägare som är redo att gå i spetsen för hållbar skogsförvaltning. Vi ser framför oss en skogspolitik som harmoniskt balanserar ekonomisk tillväxt med miljömässig hållbarhet, som erkänner skogens multifunktionella värde och som utnyttjar dess potential för att skapa arbetstillfällen och förstärka klimatåtgärder. Skogen är en länk till vårt förflutna, men den är otvivelaktigt också en nyckel till Sveriges framtid.

7. Åtgärder för skydd av skog, punkt 3 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12 och avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

När mitt parti ställde sig bakom januariavtalet 2019 var äganderätten för skogen en central del i överenskommelsen. Efter flera års försummelse av tidigare regeringar fanns det behov av att tydliggöra på vilka äganderättsliga grunder svenskt skogsbruk skulle vila. Därför stoppades den rättsosäkra nyckelbiotopsinventeringen och därför förtydligades även rätten till ersättning vid nekat avverkningstillstånd i fjällnära skog.

Den skogsproposition (prop. 2021/22:58) som beslutades av riksdagen i början av 2022 hade som inriktning att formellt skydd av skog som huvudregel ska vara frivilligt för markägaren och att det ska bli mer restriktivt för staten att tvinga någon att avsäga sig rätten att bruka sin mark. Sedan regeringen tillträdde har den gjort stora budgetneddragningar inom skogs- och naturvårdspolitiken, för att sedan återföra en del medel i 2024 års budgetproposition.

Jag befarar att denna brist på långsiktighet försämrar myndigheternas förmåga att bedriva ett effektivt arbete. Det hotar samtidigt att försämma allmänhetens tillgång till natur eller att gå ut över bekämpandet av invasiva arter och granbarkborren. Dessutom räcker inte pengarna för de skyddade områden som är i behov av aktiv skötsel som efterliknar naturliga störningar för att naturvärden bäst ska kunna bevaras. Det är även beklagligt att regeringen inte har möjlighet att prioritera frivilligt formellt skydd på markägarens initiativ på det sätt som var avsikten med den senaste skogspropositionen. Ännu mer beklagligt är när markägare nekas åtgärder med hänvisning till miljöbalken och artskyddsförordningen och går miste om ersättning på grund av budgetbrist. Det är inte värdigt en regering som säger sig värna en stark äganderätt.

8. Statliga marker och den enskilda äganderätten, punkt 4 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Den svenska staten äger mycket skog och bör alltså kunna vara en stor markägare eftersom många markinnehav bottnar i ett tydligt allmänintresse. I de fall det inte finns något tydligt allmänintresse anser jag dock att staten bör avyttra sin mark i mindre poster i syfte att stärka det enskilda ägandet. Jag vill att regeringen utreder vilka statliga marker som kan bli föremål för försäljning. Framför allt berör det statliga Sveaskog, som är Sveriges största skogsägare och som äger över 3 miljoner ha produktiv skogsmark med huvuddelen i norra delen av landet, men det kan även beröra vissa myndigheters skogsinnehav.

Direktiven till utredningen behöver även omfatta en översyn av Sveaskogs och skogsbolagens möjligheter att köpa enskilt ägd mark när reservat bildas

på skogsbolagens mark, så att bolagen inte utökar sin andel av den bruksbara skogen och det successivt leder till att enskilda får en svagare ställning på virkesmarknaden.

9. Skogsbruksmetoder, punkt 5 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkandena 8 och 37 samt avslår motion

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Det hävdas ofta i debatten att ett alternativ till kalhyggesbruk skulle vara kontinuitetsskogsbruk där endast enskilda eller små grupper av träd avverkas, varefter andra träd växer upp i deras ställe. Kontinuitetsskogsbruk, låt vara i en mindre utvecklad form, var en mycket vanlig metod för skogsbruk i Sverige fram till mitten av 1900-talet. Metoden resulterade i alltmer uttunnade skogar och från mitten av 1800-talet fördes en livlig debatt mellan dess förespråkare och dess motståndare. När riksskogstaxeringar påbörjades i mitten av 1920-talet blev det möjligt att mäta utvecklingen av växande virkesförråd och tillväxt, och den var tydligt negativ. De små träden kunde inte fullt ut ta de avverkade stora trädens plats och skogarna föröddes långsamt. Virkesförråd och tillväxt hotade att minska. Inför hotet att virkesproduktionen inte skulle kunna upprätthållas gjordes metoder som byggde på avverkning av enstaka träd eller grupper av dem därför i praktiken olagliga i och med 1948 års skogsvårdslag. Beslutet hade således föregåtts av nära 100 års debatt och torde vara ett av Sveriges allra mest välunderbyggda politiska beslut genom tiderna.

Skogsvårdslagen har efter 1993 mjukats upp och det är i dag möjligt för den som så önskar att avverka enskilda träd eller grupper av träd, förutsatt att skogsbrukaren ser till att ett någorlunda godtagbart antal små träd lyckas utvecklas. Såväl lönsamhet som långsiktig tillväxt är med den här metoden starkt ifrågasatta, varför intresset för den på senare tid i första hand visats från kommuner som söker metoder för att sköta rekreationsområden. Att nu återföra stora arealer från trakthyggesbruk till kontinuitetsskogsbruk skulle ta tiotals år att genomföra och det förefaller otroligt att det skulle gå att upprätthålla avverkningsnivåerna under tiden. Konsekvenserna skulle bli

mycket allvarliga för vår skogsindustri och sannolikt även för landets skogstillstånd.

Att hävda att kontinuitetsskogsbruk över hela Sveriges skogsareal skulle kunna ersätta trakthyggesbruk med ens tillnärmelsevis bibehållen avverkning, tillväxt och lönsamhet saknar varje grund av vetenskaplig underbyggnad. Det är i sammanhanget värt att understryka att det vid slutavverkning i dag lämnas enstaka träd och grupper av träd från den skog som avverkas. Över tid kommer detta att öka andelen träd av olika åldrar i de enskilda skogsbestånden. Till priset av något sänkt tillväxt och avverkningsvolym kommer vi på detta sätt att få ökad variation och biodiversitet på ett betydligt mer kostnadseffektivt sätt än med en storskalig övergång till kontinuitetsskogsbruk.

Vi kan i Sverige vara stolta över vår skogsskötsel, som bygger på inhemska trädslag och vardagshänsyn i skogsbruket. Vardagshänsynen, som utvecklas ständigt, leder bl.a. till en ökad volym död ved i brukade skogar, vilket är en viktig faktor för många sällsynta arter. Det behövs mer skötselinsatser för mångfald i framför allt sydligaste Sverige, vilket kan göras i samverkan med markägare och också bör möjliggöra inkomster för dem. Skötsel av redan skyddade områden måste prioriteras framför skydd av ytterligare arealer. Det är effektiviteten av de skyddsåtgärder som vidtas som måste stå i centrum.

10. Skogsbruksmetoder, punkt 5 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 och avslår motion

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkandena 8 och 37.

Ställningstagande

Det som händer på land visar sig till sist i havet. Under många år har vi haft en diskussion om hur skogsbruket med dikning av skog, djupa spår i marken efter avverkning och kalavverkningar påverkar haven. Flera av de åtgärder vi vidtar i skogen riskerar att påtagligt öka bruttobelastningen av kväve. Framför allt gäller det gödsling på skogsmarken som kommer att öka kvävebelastningen från skogsmark, vilket självklart innebär en ökad risk för övergödning av havsmiljön.

Det finns dock skogsbruksåtgärder man kan använda för att minska kväveutlakningen, som t.ex. att lämna kvar s.k. skärm på hyggen och

hyggesfritt skogsbruk. Att undvika gödsling av skog och upphöra med kalhyggesbruk är alltså två åtgärder som ger effekt. Om skärm lämnas vid alla avverkningar och plockhugning används i stället för kalhyggen skulle det minska bruttobelastningen betydande. Att upphöra med kalhyggesbruk skulle alltså inte enbart förbättra förutsättningarna för den biologiska mångfalden i skogen utan även i haven.

11. Nyckelbiotoper, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 38.

Ställningstagande

Nyckelbiotoperna har medfört att staten kommit att medverka till att skogsägare förlorat möjligheten att sälja virke från sina avverkningar utan att få ersättning för detta. Staten skapade systemet med nyckelbiotoper närmast för att samla in information inför framtida reservatsbildning, men strax därefter utlovade skogsföretagen som en del av certifieringsprocessen att inte köpa virke från registrerade nyckelbiotoper. Efter detta har staten kraftigt utökat antalet nyckelbiotoper. Resultatet har blivit att allt fler markägare utan ersättning förlorat frukten av generationers arbete med att bygga upp en fin skog till avverkning.

Nyckelbiotoper beskrivs ibland som ett slags av naturen givna alldeles unika områden. I verkligheten karakteriseras skogarna vanligen av mjuka övergångar mellan mindre och mer artrika partier. Vad vi kallar nyckelbiotop är därför en följd av hur vi definierar begreppet. Det är inte så att nyckelbiotoper bara finns där, hotas och i värsta fall försvinner. Det uppstår ständigt nya biotoper när skogar växer och åldras. I Götaland var det mesta av dagens skogar jordbruks- eller betesmarker för 150 år sedan och i Bergslagen har intensivt nyttjande av skogen pågått i hundratals år. I båda dessa regioner registreras ändå ständigt nya nyckelbiotoper.

Med den bättre vardagshänsyn som funnits sedan 1990-talet kommer sannolikt antalet områden som kan definieras som nyckelbiotoper att växa allt snabbare. För att ett område som registrerats som nyckelbiotop i dag ska leda fram till ekonomisk ersättning till markägaren, måste det skyddas i ett formellt avtal, vanligen som ett naturreservat eller biotopskyddsområde eller med ett

naturvårdsavtal. Problemet är att även om Skogsstyrelsen beslutar att inte skapa formellt skydd kvarstår nyckelbiotopen registrerad och kan inte avverkas eftersom inga företag kan köpa virket.

Skogsutredningen har föreslagit att systemet med nyckelbiotoperna avskaffas, vilket vi förespråkat i många år. Skydd bör inte bygga på en så vid definition som i dag utan i normalfallet utgå från konstaterad förekomst av verkligt sällsynta (akut hotade) arter. Med denna förändring säkerställs att systemet blir mer objektivt och att naturskyddsinsatser görs där de gör störst nytta i förhållande till kostnaderna för ägarna och för samhället. Dessutom har läsningen som uppstått på grund av certifieringsöverenskommelser i kombination med kraftigt ökad areal nyckelbiotoper skapat en mycket olycklig situation, vilken måste upphöra.

12. Avverkningsanmälan, punkt 7 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

Regeringen behöver se över hur dagens system med avverkningsanmälan ska fungera i framtiden. Skogsstyrelsen har deklarerat att den vill ersätta dagens system där myndigheten granskar varje enskild avverkning med en övergripande systemtillsyn. Det skulle enligt myndigheten väsentligt förenkla myndighetens arbete. Samtidigt varnar skogsägare för att det skulle leda till en ökad osäkerhet och ökade administrativa bördor hos företagen. Det finns även förslag på att förändra avverkningsanmälan i stället för att avskaffa den. Allt detta skulle behöva analyseras djupare.

13. Artskydd och skogsbruk, punkt 8 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Hur artskyddet och den svenska artskyddslagstiftningen ska förenas med ett levande svenskt skogsbruk har länge debatterats. En liten förbättring av regelverken skedde 2022 när artskyddsförordningen förtydligades i fråga om hur fåglar är fridlysta, men fortfarande återstår mycket för regeringen att ta tag i. Om den inte gör det riskerar konflikterna i den svenska skogen att eskalera. Det vore olyckligt för Sverige, som är så beroende av sin skogsnäring och eftersom många svenskar trots allt förenas i sin kärlek till skogen och naturen.

En anledning till att artskyddsbestämmelserna varit så omdebatterade på senare år är att förekomsten av arter som regleras av lagstiftningen är så hög. Det mest kända exemplet är orkidén knärot som förekommer på miljontals platser. Successivt har knärot och andra arter fått en alltmer begränsande effekt på svenskt skogsbruk, trots att det inte har skett några förändringar i lagstiftningen på senare år och trots att pågående markanvändning alltjämt är grundlagsskyddad. Förändringarna har konkret yttrat sig så att myndigheterna alltmer börjat behandla avverkningsanmälningar som att de vore tillståndspliktiga. Det har medfört en mängd rättstvister och fått till följd att skogsägare fått orimliga krav på sig att genomföra omfattande utredningar och inventeringar. Den här förskjutningen har sedan utnyttjats av aktivister som sett en chans att stoppa avverkningar med nuvarande artskyddsbestämmelser samt genom att sätta i system att överklaga avverkningsanmälningar. Skogsstyrelsen har noterat en snabb ökning av antalet ärenden där information kommer in från externa aktörer och även av antalet ärenden som är föremål för prövning i domstol.

Den här utvecklingen behöver brytas och regeringen behöver därför snarast gå till botten med problemen och gå vidare med de tillkännagivanden och förtydliganden som riksdagen fattade beslut om 2022 där det bl.a. ingår att nationella fridlysta arter inte avsevärt ska kunna försvåra skogsbruk.

14. Skogsskador, punkt 9 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 22.

Ställningstagande

Granbarkborren är den största skadegöraren på äldre granskog i Europa eftersom den periodvis dödar stora volymer skog. Angreppen på levande skog beräknades under perioden 2018–2022 och åren därpå leda till att ca 31 miljoner kubikmeter granskog dödats. Detta är mångdubbelt mer än under något tidigare utbrott i Sverige. Vi anser att Skogsstyrelsens viktiga uppdrag att förebygga och bekämpa utbrott av granbarkborre och andra skogsskador som följer av klimatförändringarna behöver stärkas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:380 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i första hand nyttja allmänt ägd mark för offentliga syften, exempelvis för naturskydd av olika slag, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att kraftigt begränsa antalet fall där skogsägares avverkningar begränsas i samband med eller efter att avverkningsanmälan inlämnas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsfrågor gentemot markägare ska hanteras av Skogsstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättning vid beslut om inskränkt brukande- eller äganderätt ska betalas med kortast möjliga fördröjning och inom tid som riksdagen beslutar om samt att om så ej sker ska beslutet anses upphävt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systematisk och löpande uppföljning bör göras av hur ofta och på vilken grund avverkning stoppas, så att myndighetsutövningen kan likformas och överrepresentation av vissa skyddade miljöer undvikas, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheters hantering av skogsskötselåtgärder behöver utredas efter förändringen av förvaltningslagen 2018 och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tjänstemans risk för jäv i samband med aktivt deltagande i olika organisationer och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för nya nyckelbiotoper samt att även äldre nyckelbiotoper ska kunna avregistreras på markägarens begäran och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avverkningar inte ska kunna hindras motiverat med att andra än akut eller starkt hotade arter där befinner sig nära kanten och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsbruk på skogsmark, liksom jordbruk på jordbruksmark, ska anses

vara pågående markanvändning tills annan markanvändning formellt beslutats efter rättssäker process för den aktuella fastigheten eller delen av fastigheten, i vilket fall ersättning till ägaren i normalfallet ska betalas ut omgående, och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att andra metoder än totalt skydd alltid bör övervägas innan beslut tas om formellt skydd av privat mark och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om undantag för privat mark från brukande ska fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:539 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka produktionen i skogen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:557 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens ansvar för att sköta reservaten måste bli mycket bättre och tydligare så att granbarkborren inte belastar och orsakar skador på grannfastigheter och på kringliggande skog och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:614 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att underlätta för en ökad kemisk bekämpning av granbarkborren och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:618 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att forskning på träslag i vårt land inkluderar de unika skånska förutsättningarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:839 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avverkningsanmälan och dess offentlighet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphöra med kalavverkning i särskilt klimat känsliga områden, med exempelvis risk för ras och skred, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:905 av Amanda Lind m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka naturhänsynen i skogsbruket och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:971 av Camilla Brunsberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa goda förutsättningar för skogsbruket samt stärka äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP):

85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att vara ett grönt föregångsland inom hållbart och naturnära skogsbruk, att det behövs en bred övergång till hyggesfria metoder inom skogsbruket och att ett etappmål inom miljömålssystemet bör antas att hyggesfria metoder ska tillämpas på minst 30 procent av den yta som utgörs av produktionsskog till 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att storleken på kalhyggen, och den sammanlagda storleken på tidsmässigt och rumsligt närliggande hyggen, begränsas och sätta stopp för kalhyggen i särskilt klimat känsliga områden och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utreda införandet av en avverkningsavgift och ett ersättningssystem som används för att stödja åtgärder för ekosystemtjänster, ökad naturhänsyn och andra miljöåtgärder i skogsbruket och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsvårdslagen behöver uppdateras, och i förlängningen inarbetas i miljöbalken, för att garantera att miljöhänsynen i skogsbruket är i nivå med vad som krävs för att uppnå miljömålen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1648 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att effektivisera handläggningstiden för avverkningsanmälningar till tre veckor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1748 av Helena Lindahl m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge berörda myndigheter, såsom Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, i uppdrag att tydliggöra att det är staten, inte skogsägaren, som har utredningsansvaret

gällande förekomster av arter i skogen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1873 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja hyggesfria skogsbruksmetoder och att gödsling av skogsmarker minimeras för att minska urlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och utveckla den svenska modellen för skogsbruk med brukande och vardagshänsyn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsen ska vara den myndighet och skogsvårdslagen den lagstiftning som reglerar skogsbruk i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pågående markanvändning på produktiv skogsmark alltid ska anses vara skogsbruk tills annat eventuellt beslutats i det enskilda fallet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte öka andelen totalskyddad skog och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta hänsyn till att Sverige har en hög andel privatägd skog och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte underteckna internationella dokument utan att först genomföra genomgripande konsekvensanalyser och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte minska arealen enskilt ägd produktionsskog och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontinuitetsskogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de av statens skogar som undantas från skogsbruk till sin stora majoritet ska vara de som redan ägs av Naturvårdsverket och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla den svenska bioekonomin som ett sätt att tillvarata resurser och minska Sveriges nettoutsläpp av koldioxid och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att mer forskningsresurser omfördelas till aktiv skogsskötsel och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsens förslag till metoder för att öka produktionsförmågan och kolinlagringen i de svenska skogarna enligt rapporten Skogsskötsel med nya möjligheter bör utgöra en grund för svensk skogspolitik och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att toleransgränser för begränsningar utan ersättning i samband med avverkning ska vara betydligt lägre än i dag för enskilda skogsägare och aldrig över 5 procent av hela åtgärdens värde och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter ska stödja och värna ett utvecklat och lönsamt skogsbruk samt att detta främjandeuppdrag bör uttryckas tydligt i Skogsstyrelsens, länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets direktiv inkluderat regleringsbrev, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjliggörande och åläggande för myndigheter att ingripa i skyddade områden när skadegörare eller brand hotar att spridas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabbare handläggning av frågor kring skogsskötsel, med en normal handläggningstid på två veckor för avverkningsanmälan, och snabbhantering av anmälningar av mindre avverkningstrakter när maskiner finns i närheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte publicera avverkningsanmälningar om ägaren inte önskar det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ifall det generella förbudet mot skogsdikning i södra Sverige kan ersättas med tillståndsplikt eller förenklat dispensförfarande och att Skogsstyrelsen eller länsstyrelsen ska medge sådant om inte hinder föreligger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydligt kortare handläggningstid för omföring till skogsmark och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rådgivning och andra åtgärder för att öka röjningen med syftet att öka gagnvirkesproduktionen och tillgängliggöra mer virke för en utvecklad bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte öka totalarealen skyddad skog och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare skilja på skogspolitiken gentemot statligt ägda skogar respektive privatägda skogar och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa andelen skyddad mark av olika naturtyper efter naturtypens totala areal och förekomst av akut hotade arter och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer fokus behöver läggas på bevarande och skötsel av vissa ovanliga naturtyper där den biologiska mångfalden ofta är hög och där allvarligt hotade arter ofta återfinns, såsom äldre typer av brukad jordbruksmark och övergångszoner mellan jordbruksmark och skog, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder för naturskydd från statens och myndigheters sida i första hand ska fokuseras på marker med konstaterad förekomst av de allra mest sällsynta arterna och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vardagshänsyn och naturvårdande skötsel och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa eller omarbota systemet med nyckelbiotoper och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta en aktiv roll i att få parterna, inklusive Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter, skogsägare, skogsindustriföretag och certifieringsorganisationer, att enas kring ett effektivare och mer rättssäkert system kopplat till skogsskötselcertifieringen för att värna arter i artrika småområden och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att databasen över nyckelbiotoper bör analyseras för att studera hur rättssäkerheten har hanterats och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frivilliga naturvårdsavtal bör prioriteras framför bildandet av skyddade områden där skogsbruk helt hindras och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägare som utför naturvårdande skogsskötsel efter avtal ska få skäligen inkomst för detta och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utopiska mål behöver arbetas bort ur miljö kvalitetsmålen så att kvarstående mål är möjliga och rimliga att nå och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska lägga betydligt mer av de medel som i dag läggs på

- undantagande av vanligt förekommande skogstyper från skogsbruk på att värna övergångsformer mellan skogs- och jordbruksmark och andra ofta artrika och ovanliga skogstyper och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogspolitiken ska förbli en nationell angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.
 46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara den svenska modellen för skogsbruk inom ramen för EU-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
 47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att harmonisera definitionerna för skyddad skog med andra länder inom EU och tillkännager detta för regeringen.
 48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kontakter med EU måste framhålla det faktum att skogen i Sverige och Finland i hög utsträckning ägs av enskilda och att detta måste innebära hänsyn till äganderätten för att upprätthålla en hög motivation hos ägarna och tillkännager detta för regeringen.
 53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möta behovet av utbildade specialister i skogssektorn inom SLU samt lokalisering av SLU:s mer praktiska utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
 54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kontinuitet i skoglig statistik och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2453 av Rickard Nordin m.fl. (C):

102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå klimatmålen och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att den kommande nationella bioekonomistrategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skogsbudgeten i syfte att värna äganderätten och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka statliga marker som kan avyttras i mindre poster för att stärka det enskilda ägandet och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bolags möjligheter att köpa enskilt ägd mark när reservat bildas på deras mark, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda avverkningsanmälan framtida roll och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör förtydliga att nationellt fridlysta arter inte avsevärt ska kunna försvåra skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör förtydliga att det är staten som bär huvudansvaret för att utreda om det finns skyddade arter i ett område och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogens bidrag till en växande bioekonomi bör värnas och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finansiering av rådgivning för ökad tillväxt i skogen bör värnas och stärkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna målen om ett hållbart brukande och ökad tillväxt i skogen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av åtgärder och skydd av värdefull skog och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Skogsstyrelsens viktiga uppdrag med att både bekämpa skogsskador och klimatanpassa skogen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2696 av Aron Emilsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för systematisk planering för långsiktig tillgång till svenskt kvalitetsvirke och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
10. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:380	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	2, 5, 6, 9, 11, 13–18 och 24
2023/24:539	Sten Bergheden (M)	
2023/24:557	Sten Bergheden (M)	
2023/24:614	Sten Bergheden (M)	
2023/24:618	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	
2023/24:839	Mikael Larsson (C)	
2023/24:903	Katarina Luhr m.fl. (MP)	26
2023/24:905	Amanda Lind m.fl. (MP)	8
2023/24:971	Camilla Brunsberg (M)	
2023/24:996	Per Bolund m.fl. (MP)	85–88
2023/24:1648	Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C)	
2023/24:1748	Helena Lindahl m.fl. (C)	
2023/24:2068	Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD)	1–4, 6, 7, 10, 12, 13, 15–19, 21, 24, 25, 27, 29, 31–33, 39–48, 53 och 54
2023/24:2479	Daniel Bäckström m.fl. (C)	18
2023/24:2628	Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)	19
2023/24:2696	Aron Emilsson (SD)	